

2017

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA

Eiropas Sociālais
fonds

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

SIA "AC Konsultācijas"

VENTSPILS NOVADA BĒRNU NAMA „STIKLI” REORGANIZĀCIJAS PLĀNS

Pasūtītājs: Kurzemes plānošanas reģions, Avotu iela 12, Saldus, LV-3801

Izpildītājs: SIA "AC Konsultācijas", Balasta dambis 70a-1, Rīga, LV-1048

Kontaktpersonas: Plāna izstrādes vadītāja Ārija Martukāne, tel. 67873810

Plāna izstrādes koordinatore Lelde Šarķe, lelde.sarke@ack.lv, tel. 67873810

Satura rādītājs

Saīsinājumu saraksts	2
Galveno jēdzienu skaidrojums	4
Ievads.....	7
1. Reorganizācijas mērķis un pamatojums.....	8
2. Esošās situācijas apraksts	12
2.1. BSAC “Stikli” izvietojums	12
2.2. BSAC “Stikli” pieejamība.....	15
2.3. Īsa BSAC “Stikli” darbības vēsture	15
2.4. Informācija par BSAC “Stikli” esošajiem bērniem	16
2.5. Informācija par BSAC “Stikli” personāla resursiem	18
2.6. BSAC “Stikli” esošās infrastruktūras un funkcionālā pielietojuma analīze.....	20
2.7. Informācija par BSAC “Stikli” budžetu.....	24
3. Priekšlikumi BSAC “Stikli” reorganizēšanai	26
3.1. Risinājums BSAC “Stikli” ēku turpmākai izmantošanai.....	26
3.2. Risinājumi infrastruktūras pielāgojumiem	28
3.3. BSAC “Stikli” bērnu pārvietošanas plāns	29
3.4. Risinājums BSAC “Stikli” personāla resursu tālākai izmantošanai.....	31
3.5. Veicamās darbības, atbildīgie un laika grafiks.....	32
3.6. Reorganizācijas veikšanai nepieciešamais finansējums un tā avoti	34
Kopsavilkums un rekomendācijas	38
Pielikumi	43
1. pielikums.....	43
2. pielikums.....	45
3. pielikums.....	46
4. pielikums.....	49
5. pielikums.....	51

Saīsinājumu saraksts

ANO – Apvienoto Nāciju Organizācija

BSAC – Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija bērniem

BSAC bērni – Ārpusģimenes aprūpē esoši bērni un jaunieši līdz 17 gadu vecumam (ieskaitot), kuri saņem valsts vai pašvaldības finansētus BSAC pakalpojumus

BSAC “Stikli” – Ventspils novada bērnu nams „Stikli”

BTAL – Bērnu tiesību aizsardzības likums

DI – Deinstitutionalizācija

DSPC – Daudzfunkcionāls sociālo pakalpojumu centrs

ERAF – Eiropas Reģionālās attīstības fonds

ES – Eiropas Savienība

ETS – Eiropas teritoriālā sadarbība

FT – Funkcionāli traucējumi

GRT – Garīga rakstura traucējumi

ĢVPP – Ģimeniskai videi pietuvināts pakalpojums

KPR – Kurzemes plānošanas reģions

KPR DI plāns – Kurzemes plānošanas reģiona deinstitutionalizācijas plāns

LNAP – Latvijas Nacionālās attīstības plāns

LM – Labklājības ministrija

MK – Ministru kabinets

MK 313 – Ministru kabineta 16.06.2015. noteikumi Nr.313 “Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 9.2.2.specifiskā atbalsta mērķa “Palielināt kvalitatīvu institucionālai aprūpei alternatīvu sociālo pakalpojumu dzīvesvietā un ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti un bērniem” 9.2.2.1.pasākuma “Deinstitutionalizācija” īstenošanas noteikumi”

MK 338 – Ministru kabineta 13.06.2017. noteikumi Nr. 338 “Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem”

MK 431 – Ministru kabineta 12.12.2000. noteikumi Nr. 431 “Higiēnas prasības sociālās aprūpes institūcijām”

PMLP – Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde

Projekts – Eiropas Sociālā fonda līdzfinansēts projekts Nr.9.2.2.1./15/I/004 „Kurzeme visiem”

SBSP – Sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi

SPSR – Valsts informācijas sistēma “Sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrs”

VSAC – Valsts finansētas ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas

Galveno jēdzienu skaidrojums

Alternatīvā aprūpe – bērnu, kas palikuši bez vecāku gādības, aprūpe. ANO Bērnu tiesību konvencijā izmantots un starptautiski atzīts jēdziens. Nostiprināts un detalizēti skaidrots ANO Ģenerālās asamblejas 64.sesijā pieņemtajā rezolūcijā 64/142 “Pamatnostādnes par bērnu alternatīvo aprūpi”.¹ Latvijas normatīvos aktos *alternatīvās aprūpes* jēdziena vietā tiek izmantots *ārpusģimenes aprūpes* jēdziens. Latvijā formālo ārpusģimenes aprūpi nodrošina aizbildnis, audžuģimene vai bērnu aprūpes iestāde.²

Audžuģimene – ģimene vai persona, kas nodrošina aprūpi bērnam, kuram uz laiku vai pastāvīgi atņemta viņa ģimenes vide vai kura interesēs nav pieļaujama palikšana bioloģiskajā ģimenē līdz brīdim, kad bērns var atgriezties savā ģimenē vai, ja tas nav iespējams, tiek adoptēts, viņam nodibināta aizbildnība vai bērns ievietots bērnu aprūpes iestādē.³

Bārenis – bērns, kura vecāki ir miruši vai likumā noteiktajā kārtībā atzīti par mirušiem.⁴

Bez vecāku gādības palicis bērns – bērns, kura vecāki nav zināmi, ir pazuduši vai ilgstošas slimības dēļ nespēj realizēt aizgādību vai kura vecākiem atņemtas aprūpes vai aizgādības tiesības.⁵

Bērnu aprūpe – ikdienas uzturēšana, kas ietver ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšanu, bērna kopšanu un viņa izglītošanu, audzināšanu, kā arī garīgās un fiziskās attīstības nodrošināšanu, pēc iespējas ievērojot viņa individualitāti, spējas un intereses un sagatavojot bērnu neatkarīgai dzīvei.⁶

Daudzfunkcionāls sociālo pakalpojumu centrs – centrs, kas nodrošina vairāku veidu sociālos pakalpojumus dažādām klientu grupām, kā arī iesaista klientus sociālās rehabilitācijas vai sociālās aprūpes pasākumos, nepieļaujot savstarpēji nesaderīgu klientu grupu darbību vienlaikus.⁷

Deinstitucionalizācija (DI) – pakalpojumu sistēmas izveide, kas sniedz personai, kurai ir ierobežotas spējas sevi aprūpēt, nepieciešamo atbalstu, lai tā spētu dzīvot mājās vai ģimenes vidē.⁸ DI ir ilgstošs process, kura laikā pakalpojumus institūcijās aizstāj ar pakalpojumiem personas dzīvesvietā.

1 The United Nations. Guidelines for the Alternative Care of Children. 2009. http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/64/142&referer=/english/&Lang=E

2 Sociālo pakalpojumu aģentūra. “Specializētās audžuģimenes - ārpusģimenes aprūpes modeļa attīstība Latvijā”, <http://www.krize.lv/petijums-par-latvijas-audzugimenem/>

3 Bērnu tiesību aizsardzības likums. 1. pants. <https://likumi.lv/doc.php?id=49096>

4 Sociālo pakalpojumu aģentūra. “Specializētās audžuģimenes - ārpusģimenes aprūpes modeļa attīstība Latvijā”, <http://www.krize.lv/petijums-par-latvijas-audzugimenem/>

5 Bērnu tiesību aizsardzības likums. 1. pants. <https://likumi.lv/doc.php?id=49096>

6 Sociālo pakalpojumu aģentūra. “Specializētās audžuģimenes - ārpusģimenes aprūpes modeļa attīstība Latvijā”, <http://www.krize.lv/petijums-par-latvijas-audzugimenem/>

7 Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem. XXIII nodaļa.

ES Kopējās vadlīnijas – Eiropas Komisijas izstrādātas Eiropas vadlīnijas pārejai no institucionāliem uz sabiedrībā balstītiem pakalpojumiem.⁹

Grupu dzīvoklis/māja bērniem ar FT - Pakalpojuma sniegšanas vieta, kas līdzīga “jauniešu mājai”, kurā aprūpi nodrošina bērniem un pusaudžiem (no 12 gadu vecuma) ar funkcionāliem traucējumiem.¹⁰

Ģimenes atbalsta centrs – vieta, kurā nodrošina dažādus sociālos pakalpojumus (piemēram, sociālo darbu vai karitatīvo sociālo darbu, sociālo aprūpi un/vai sociālo rehabilitāciju) ģimenēm un bērniem ikdienas funkcionēšanas prasmju uzlabošanai (piemēram, savstarpējo attiecību, saskarsmes un konfliktu risināšanas prasmju attīstīšanai).

Ģimeniskai videi pietuvināts pakalpojums – sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojuma vieta un forma, kurā paredz bērna aprūpes organizēšanu mazās grupās, atbilstoši bērna individuālajām vajadzībām un bērna labākajām interesēm, kas veicina ģimenisku sajūtu un individuālu pieeju, ar vienu vai vairākiem aprūpes speciālistiem, kas pilda vecāku funkcijas (šī aprūpe tiek organizēta speciāli izveidotās grupās).¹¹

Individuālo vajadzību izvērtēšana – process, kura gaitā tiek noteikts bērna stāvoklis, situācija, raksturlielumi u.c. rādītāji.¹²

Infrastruktūra – teritoriālās struktūras sastāvdaļa, kuru veido transporta, sakaru, enerģētikas, ūdenssaimniecības un citu tīklu un objektu sistēmas, kā arī mājokļi un citi objekti un to izkārtojums kādā teritorijā.¹³

Jauniešu māja – vieta, kurā nodrošina sociālās rehabilitācijas pakalpojumus bērniem, kas sasnieguši 15 gadu vecumu. Jauniešu māja var tikt veidota kā atsevišķas dzīvokļa tipa sociālā pakalpojuma sniegšanas vietas (tai skaitā dzīvojamās mājas vai dzīvokļi).¹⁴

Kopienas pakalpojumi – pašvaldības nodrošināti sabiedrībā balstītie pakalpojumi dažādām kopienas iedzīvotāju grupām (piemēram, bērniem, ģimenēm, veciem cilvēkiem, bērniem bāreņiem) atbilstoši viņu specifiskajām vajadzībām. Kopienas pakalpojumi visbiežāk tiek nodrošināti, lai sniegtu atbalstu un risinātu sociālās problēmas.

8 Labklājības ministrija. Rīcības plāns deinstitucionalizācijas īstenošanai 2015.-2020. gadam. 3.lpp.

http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates/null/2015_15_07_ricplans_final.pdf

9 Publicētas: 2013. gads, www.deinstitutionalisationguide.eu

10 Saskaņā ar bērnu individuālo vajadzību izvērtējumu

11 EuropeanExpertGroup on the Transition from Institutional to Family Based Care.

“Common European Guidelines on the Transition from Institutional to Community-based Care”. 28.lpp

<http://www.deinstitutionalisationguide.eu/wp-content/uploads/2016/04/GUIDELINES-Final-English.pdf>

12 „Bāreņa un bez vecāku gādības palikuša bērna attīstības vērtēšanas kritēriju un individuālā izvērtējuma metodika”,

http://www.lm.gov.lv/upload/berni_c/berna_metodika_aa_gala_220716.pdf

13 „Noteikumi par Latvijas Nacionālo attīstības plānu 2007.-2013.gadam”, <https://likumi.lv/doc.php?id=139505>

14 Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem. 43. pants. <https://likumi.lv/ta/id/291788-prasibas-socialo-pakalpojumu-sniedzjiem>

Pakalpojums ģimenes vidē – alternatīvās aprūpes veids, kurā īstermiņā vai ilgtermiņā bērnam tiek nodrošināta aprūpe audžuģimenē vai aizbildnībā un šī aprūpe tiek nodrošināta aprūpes sniedzēja dzīvesvietā.¹⁵

Pamatnostādnes – ANO ģenerālā asamblejā pieņemtā rezolūcija Nr. 64/142 “Pamatnostādnes par bērnu alternatīvo aprūpi”¹⁶

Sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi – Sociālie pakalpojumi “Eiropas kopējo vadlīniju pārejai no institucionālās uz sabiedrībā balstītu aprūpi” izpratnē, kas tiek sniegti vai plānoti ārpus sociālās aprūpes institūcijām (VSAC un BSAC). Šie sociālie pakalpojumi personai sniedz atbalstu FT radīto ierobežojumu pārvarēšanai, dodot iespēju dzīvot mājās, un bērnu gadījumā – augt ģimenes vai tai pietuvinātā vidē, ietverot preventīvos pasākumus, lai novērstu institūciju pakalpojumu nepieciešamību. Sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi ārpusģimenes aprūpē esošajiem bērniem ietver aprūpi ģimenes vidē: pie aizbildņa vai audžuģimenē, kā arī uzturēšanos ģimeniskai videi pietuvinātā pakalpojumā vai “jauniešu mājā”.¹⁷

Specializēta audžuģimene – īpaši sagatavota audžuģimene, kura nodrošina bērna vecumam, individuālajai attīstībai un sociālajām iemaņām atbilstošu aprūpi¹⁸- piemēram, specializētā audžuģimene bērniem ar GRT, FT. Specializētai audžuģimenei nepieciešama speciāli sagatavota vide, zināšanas, prasmes bērna uzņemšanai un aprūpei.¹⁹

Standarti – FICE (*Fédération Internationale des Communautés Educatives*), IFCO (*International Foster Care Organisation - Starptautiskā Audžuvecāku organizācija*) un SOS Children’s Villages (*SOS bērnu ciemati*) izstrādāti ārpusģimenes aprūpes kvalitātes standarti Eiropā “Standarti bērnu alternatīvai aprūpei Eiropā”.²⁰

Terapeitiskā audžuģimene – audžuģimene, kas nodrošina drošu ģimenes vidi un terapeitisko un ārstniecisko aprūpi bērniem, kas cietuši no vardarbības, bērniem ar FT un komplicētām vajadzībām.²¹ Līdzīgas nozīmes jēdziens ir “specializētas audžuģimenes”.

15 European Expert Group on the Transition from Institutional to Family Based Care.

“Common European Guidelines on the Transition from Institutional to Community-based Care”. 26.lpp

<http://www.deinstitutionalisationguide.eu/wp-content/uploads/2016/04/GUIDELINES-Final-English.pdf>

16 Tulkojums latviešu valodā pieejams LR Labklājības ministrijas mājas lapā <http://www.lm.gov.lv/text/3289>

17 Labklājības ministrija. Rīcības plāns deinstitucionalizācijas īstenošanai 2015.-2020. gadam. 3.lpp

http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates/null/2015_15_07_ricplans_final.pdf

18 Latvijā pirmā pētījuma par audžuģimenēm prezentācija.

http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates/6/faktu_lapa_31102016.pdf

19 Sociālo pakalpojumu aģentūra. “Specializētās audžuģimenes - ārpusģimenes aprūpes modeļa attīstība Latvijā”.

<http://www.krize.lv/petijums-par-latvijas-audzugimenem/>

20 Quality4Children Standarts. Defence for Children International, 2007. www.quality4children.info

21 Bērnu individuālo vajadzību izvērtējumā lietots jēdziens

Ievads

SIA “AC Konsultācijas” izstrādājusi reorganizācijas plānu Ventspils novada bērnu namam “Stikli” (turpmāk tekstā – BSAC “Stikli”). Reorganizācijas plānu veido četras nodaļas – reorganizācijas mērķis un pamatojums, BSAC „Stikli” esošās situācijas apraksts, priekšlikumi institūcijas reorganizēšanai, kā arī kopsavilkums un rekomendācijas.

BSAC “Stikli” reorganizācijas mērķa un pamatojuma sadaļā skaidrota nepieciešamība pēc pārmaiņām bērnu aprūpē, lai nodrošinātu bērna labākajām interesēm un individuālajām vajadzībām atbilstošu aprūpi, kas atbilst mūsdienu prasībām un starptautiskajiem standartiem.

Esošās situācijas aprakstā ietverta informācija par BSAC “Stikli” izvietojumu, pieejamību, darbības vēsturi, bērniem, personāla resursiem, esošo infrastruktūru un budžetu. Esošās situācijas apraksta izstrādē izmantotas vairākas datu ieguves metodes – informācijas pieprasīšana no BSAC “Stikli”, Ventspils novada Sociālā dienesta un bāriņtiesas, dokumentu un statistikas datu analīze; BSAC “Stikli” darbinieku anketēšana. BSAC “Stikli” esošās ēkas tehniskā stāvokļa novērtēšanai veikta BSAC “Stikli” būves vizuālā apsekošana, identificējot nepieciešamos darbus infrastruktūras turpmākai uzturēšanai un izmantošanai.

Sadaļā **priekšlikumi BSAC “Stikli” reorganizēšanai** sniegti priekšlikumi institūcijas reorganizēšanai, t.sk. alternatīvas ēku turpmākai izmantošanai un pielāgošanai, BSAC “Stikli” bērnu pārvietošanas plānam, personāla resursu turpmākai izmantošanai, iespējamais institūcijas reorganizācijas laika grafiks un reorganizācijas veikšanai nepieciešamais finansējums un tā avoti. Nodaļas izstrādes procesā no 2017. gada aprīļa līdz jūlijam tika organizētas regulāras tikšanās ar KPR, 2 tikšanās ar BSAC “Stikli” vadību, 1 tikšanās ar BSAC “Stikli” darbiniekiem un bērniem, 2 tikšanās ar Ventspils novada pašvaldību.²²

Kopsavilkuma un rekomendāciju sadaļā apkopoti galvenie secinājumi par BSAC “Stikli” situāciju un sniegtas rekomendācijas iesaistītajām pusēm institūcijas reorganizēšanai.

²² Stereotipu par bērniem un personām ar GRT dēļ sadarbība reorganizācijas plānu izstrādē ieilga un izvērtās mazāk veiksmīga.

1. Reorganizācijas mērķis un pamatojums

BSAC “Stikli” reorganizācijas mērķis ir rast risinājumus, lai uzlabotu situāciju bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem, kuri šobrīd dzīvo un saņem pakalpojumus BSAC „Stikli”, pārveidojot ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumu SBSP, atbilstoši starptautiskām vadlīnijām bērnu alternatīvai aprūpei.

BSAC “Stikli” reorganizācijas pamatojums

Ilgu laiku institucionālās aprūpes formas pieaugušajiem un bērniem ir dominējušas Eiropā, tomēr institūcijās ir konstatēti cilvēktiesību pārkāpumi un pierādīta institucionalizācijas traumējošā ietekme uz bērniem. ES Kopējās vadlīnijas²³ uzsver, ka esošā institucionālā aprūpe nevar nodrošināt uz personu vērstus pakalpojumus un nepieciešamo atbalstu, kas vajadzīgs pilnīgai integrācijai. Fiziskā nodalīšana no sabiedrības un ģimenēm būtiski ierobežo institūcijās dzīvojošo vai augušo personu spējas un gatavību dzīvei, kā arī iespējas pilnībā iesaistīties savas tuvākās kopienas un plašākas sabiedrības dzīvē. Vispārattītajām Eiropas cilvēku pašcieņas, vienlīdzības un cilvēktiesību nodrošināšanas vērtībām vajadzētu kalpot par galvenajiem principiem, attīstot 21. gadsimtam atbilstošu sociālās aprūpes un atbalsta sistēmu. Eiropas Komisijas norāda, ka ir jāsniedz palīdzība un atbalsts vājākām iedzīvotāju grupām - īpaši bērniem. *Eiropas izaugsmes stratēģijā* „Eiropa 2020”²⁴ tika noteikti ambiciozi iesaistīšanās paplašināšanas mērķi, kuru sasniegšanai ir jāveic daudzi pasākumi mazturīgu un no sabiedrības atstumtu cilvēku integrācijas veicināšanai un pienācīgu dzīves apstākļu nodrošināšanai. ES dalībvalstu galvenais izaicinājums ir nodrošināt, lai DI process tiktu veikts tā, lai tiktu ievērotas mērķa grupu tiesības, mazināts negatīvās ietekmes risks un nodrošināts pozitīvs iznākums visām iesaistītajām personām. **DI procesam ir jānodrošina, lai jaunajā aprūpes un atbalsta sistēmā tiktu respektētas katras personas un tās ģimenes tiesības, cieņa, vajadzības un vēlmes.**

ANO ģenerālā asamblejā pieņemtā rezolūcija Nr. 64/142 *“Pamatnostādnes par bērnu alternatīvo aprūpi”*²⁵ nosaka, ka dalībvalstu centieniem jābūt maksimāliem, lai garantētu, ka katram bērnam, kurš palicis bez vecāku gādības, tiktu noteikti un īstenoti vispiemērotākie alternatīvās aprūpes veidi. Minētajās Pamatnostādnēs ir uzsvērts, ka visos lēmumos par alternatīvo aprūpi vienmēr jāņem vērā, ka bērnu vēlams paturēt pēc iespējas tuvāk tā pierastajai dzīvesvietai, lai atvieglotu saskarsmi un bērna potenciālo atkalapvienošanos ar ģimeni, un bērna izglītība, kultūras un sociālā dzīve tiktu pēc iespējas mazāk traucēta. Savukārt, Pamatnostādņu 25.punkts nosaka, ka tur, kur vēl aizvien ir lielas aprūpes iestādes, jāizstrādā alternatīvas, kas ļaus šīs iestādes pakāpeniski likvidēt, īstenojot vispārēju deinstitucionalizācijas stratēģiju ar precīziem mērķiem un uzdevumiem.

23 Eiropas komisija. Eiropas vadlīnijas pārejai no institucionālās uz sabiedrībā balstītiem pakalpojumiem. 2013.

www.deinstitutionalisationguide.eu

24 Europe Commission. Europe strategy 2020. https://ec.europa.eu/info/strategy/european-semester/framework/europe-2020-strategy_en

25 Tulkojums latviešu valodā pieejams LR Labklājības ministrijas mājas lapā <http://www.lm.gov.lv/text/3289>

Papildus tam 2007.gadā tika izstrādāti “Standarti bērnu alternatīvai aprūpei Eiropā”²⁶, kuros uzsvērtā bērnu vajadzība pēc piesaistes, atbalstošām attiecībām, pieņemšanas, drošības, bērna vecumam atbilstošas aprūpes un stabiliem vides nosacījumiem. Standarti paredz, ka ārpusģimenes aprūpes sistēmas attīstībā ir maksimāli jāorientējas uz ģimenes vides vai ĢVPP nodrošināšanu.

Savukārt, BTAL 32. pants nosaka ārpusģimenes aprūpes mērķi - radīt bērnam aizsargātības sajūtu, nodrošināt apstākļus viņa attīstībai un labklājībai, atbalstīt bērna centienus būt patstāvīgam.²⁷

LNAP rīcības virzienos ir noteikts, ka jāstiprina alternatīvo ģimeņu (audžuģimenes, aizbildņi) kustību, pilnveidojot bērnam sniegtos pakalpojumus ārpusģimenes aprūpes laikā.²⁸ LNAP iekļautās idejas tiek attīstītas vairākos citos plānošanas dokumentos t.sk. Rīcības plānā deinstitutionalizācijas īstenošanai 2015.-2020.gadam²⁹, Ģimenes valsts politikas pamatnostādņēs 2011.-2017. gadam³⁰ un Sociālo pakalpojumu attīstības pamatnostādņēs 2014.-2020. gadam³¹.

Latvijā uzsāktais DI process un SBSP attīstība norāda uz stingrāku politisko apņemšanos jau tuvākā laikā attīstīt alternatīvas institucionālai aprūpei, kas būtu saskaņā ar bērnu tiesību normām un bērnu vajadzībām. Rīcības plāns deinstitutionalizācijas īstenošanai 2015.-2020.gadam ir vērsts uz ES Kopējo vadlīniju realizēšanu un vienotu pieeju ieviešanu visos plānošanas reģionos, pārējā no institucionālās uz sabiedrībā balstītu aprūpi.³² MK313³³ noteikti DI uzraudzības rādītāji, kas tostarp paredz institucionālā aprūpē esošo bērnu skaita samazināšanu Latvijā no 1 799 līdz 720. DI galvenā ideja ir mainīt institucionālās aprūpes sistēmu, liekot primāru uzsvaru uz aprūpes nodrošināšanu ģimenes vidē un pakalpojumiem ģimenei pietuvinātā vidē bērniem, kuri palikuši bez vecāku aprūpes. Harmonizējot un attīstot Latvijas alternatīvās aprūpes sistēmu atbilstoši Eiropas vadlīnijām un starptautiskajām bērnu tiesību normām, pašvaldībās pakāpeniski ir jāveido sociālo pakalpojumu tīklojums, kas ietver gan atbalsta pasākumus bērna izcelsmes ģimenei, gan alternatīvās aprūpes formas. Starptautiskās alternatīvās aprūpes sistēmas galvenos elementus skatīt 1. attēlā.

26 Quality4Children Standarts. DefenceforChildrenInternational, 2007. www.quality4children.info

27 Bērnu tiesību aizsardzības likums. <http://likumi.lv/doc.php?id=49096>

28 Latvijas Nacionālās attīstības plāns 2014. – 2020.gadam. VARAM, http://www.varam.gov.lv/lat/pol/ppd/ilgtsp_att/?doc=13858 40.-42..lpp.

29 Labklājības ministrija. Rīcības plāns deinstitutionalizācijas ieviešanai 2015.-20120.gadam.

http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates/null/2015_15_07_ricplans_final.pdf Skatīts 2017. gada 27. martā.

30 Labklājības ministrija. Ģimenes valsts politikas pamatnostādnes 2011.-2017.gadam.

http://www.lm.gov.lv/upload/berns_gimene/Impamn_200111_gvp.pdf Skatīts 2017. gada 27. martā.

31 Labklājības ministrija. Sociālo pakalpojumu attīstības pamatnostādnes 2014.-2020.gadam.

http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates2/Impam_290713_sp.pdf Skatīts 2017. gada 27. martā.

32Labklājības ministrija. Rīcības plāns deinstitutionalizācijas ieviešanai 2015.-20120.gadam.

http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates/null/2015_15_07_ricplans_final.pdf Skatīts 2017. gada 1. maijā.

33 MK Noteikumi Nr. 313. Pieejami <https://likumi.lv/ta/id/274957-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-9-2-2-specifiska-atbalsta-merka-palielinat-kvalitativu-institucionalai-aprupei>

Starptautiski atzīti bērnu alternatīvās aprūpes sistēmas elementi³⁴

Bērna vajadzībās balstītas alternatīvās aprūpes sistēmas pamatelements ir attīstīti pakalpojumi ģimenes vidē t.i. pakalpojumi, kuri tiek nodrošināti ģimenē - izcelsmes, tuvinieku, adoptētāju, aizbildņu vai audžuģimenē. Lai pēc iespējas novērstu bērna izņemšanu no ģimenes būtiski ir attīstīt *kopienas pakalpojumus ģimenēm* ar vidējiem un augstiem riskiem³⁵. Piemēram, specifiski atbalsta pakalpojumi jānodrošina tiklīdz pašvaldības sociālie darbinieki konstatējuši bērnu aprūpes problēmas: vecāku atkarība, psihiskās veselības traucējumi, vardarbība, ikdienas dzīves vai bērnu audzināšanas prasmju trūkums. Papildus tam atbalsts vajadzīgs ģimenei un bērnam arī krīzes situācijās vai gadījumos, kad bērnam un/vai vecākiem ir smagi FT, GRT vai uzvedības traucējumi un konstatētas citas grūtības. Šajā periodā jāsniedz nepieciešamais atbalsts vecākiem un bērnam/iem, kā arī visos iespējamajos veidos jāveicina bērna palikšana izcelsmes jeb bioloģiskajā ģimenē. Kopienas pakalpojumi riska ģimenēm ietver pašvaldības Sociālā dienesta sociālo darbu ar ģimenēm un bērniem, darbu ģimenes atbalsta un krīzes centros, tai skaitā ar iespējām specializēties (vecāku atkarības, vardarbība, garīgas attīstības traucējumi),vecāku atbalsta un izglītojošās programmas (vecāku spēju izvērtēšanai, atbalstam krīzes situācijās, jaunu prasmju apguvei bērna audzināšanā), sociālo darbu ar atkarīgajiem un specifiskas programmas vecākiem ar atkarībām, ģimenes asistentu, atbalsta ģimeņu pakalpojumus, kā arī agrīnās

34 Bērna vajadzībās balstīts audžuģimeņu sistēmas modelis Latvijā. Nodibinājums Sociālo pakalpojumu aģentūra. 2016.g. http://www.lps.lv/uploads/docs_module/Petijums%20par%20Latvijas%20ag%20kustibas%20tendencem.pdf

35 Riska novērtēšanas kritēriju skatīt Ministru kabineta 2006.gada 19.decembra noteikumu Nr.10372.pielikumā.

intervences. Prakse norāda uz saistību – attīstot un nodrošinot kopienas pakalpojumus riska ģimenēm, samazinās to bērnu skaits, kuri tiek izņemti no ģimenes.

Tomēr, ja runā par bērniem, kuri pilnībā vai uz laiku ir zaudējuši vecāku aprūpi, alternatīvas aprūpes sistēmas pamatā primāri būtu jābūt bērna palikšanai savas paplašinātās ģimenes lokā, nezaudējot saikni ar radniekiem, ikdienas dzīvi un atbalsta sistēmām t.i. *aizbildnībā*. Šajā gadījumā pašvaldībai būtu jānodrošina atbalsta pakalpojumi aizbildņiem – atbalsta grupas, individuālais atbalsts, apmācības, sociālais darbs ar ģimeni un bērniem.

Kā otrs nozīmīgākais elements šajā sistēmā ir *audžuģimene*, kas ir starptautiski atzīts par visatbilstošāko ģimenes vides ekvivalentu bez vecāku gādības palikušam bērnam.

Sistēmas trešo elementu veido *ģimeniskai videi pietuvināti alternatīvās aprūpes pakalpojumi*. Šajā gadījumā bērna aprūpe tiek organizēta mazās grupās, atbilstoši bērna individuālajām vajadzībām un bērna labākajām interesēm ar vienu vai vairākiem aprūpes speciālistiem, kas pilda vecāku funkcijas. Tādējādi šai aprūpes formai jāveicina ģimeniska sajūta un jānodrošina individuāla pieeja. Atšķirībā no iepriekš nosauktajām, šī aprūpes forma tiek organizēta speciāli izveidotās ģimenes tipa mājvietās, nelielās bērnu grupās. Ārpus Latvijas šis pakalpojums bieži tiek izmantots, ja nav pietiekams audžuģimeņu skaits un vienlaicīgi bērnam nav iespējas dzīvot ģimenē. Dažkārt iezīmējas sasaiste ar specifiskām bērnu grupām, kurām neesot piemērota dzīvošana audžuģimenē. Tā, piemēram, daudzās Eiropas valstīs bērniem, kuri ir vecāki par 15 gadiem, neizmanto audžuģimeņu pakalpojumus, bet ĢVPP – „jauniešu mājas”.

Par pēdējo alternatīvās aprūpes sistēmas elementu var uzskatīt pakalpojumus *bērna atbalsta centrā*³⁶ (angļu v. ekvivalents *residential care*), kuri būtu jānodrošina visretāk, vismazākajam bērnu skaitam un tikai īpašos gadījumos. Tie tiek nodrošināti gadījumos, kad bērna ikdienas dzīves un labsajūtas nodrošināšanai nepieciešama dažādu speciālistu sadarbība, intensīva psihiskās, fiziskās vai garīgas veselības aprūpe un/vai diennakts novērošana, vai konstatēta bērna fizisko, psihisko, garīgo un uzvedības traucējumu kompleksitāte. Bērna atbalsta centru pakalpojumus raksturo laikā ierobežotas uzturēšanās iespēja, regulāra bērna stāvokļa izmaiņu izvērtēšana, neliels bērnu skaits, liels speciālistu skaits uz vienu bērnu (7 un vairāk) un specializācija konkrētas problēmu grupas risināšanai. Pakalpojums var tikt organizēts kā specializētas programmas (piem., terminēta atbalsta programma pusaudžiem ar jauktu problemātiku: GRT un atkarība; terminēta psihosociālo pakalpojumu programma seksuāli agresīviem bērniem u.c.). Vairākās Eiropas valstīs kā šī alternatīvās aprūpes pakalpojuma veids tiek nodrošināti pakalpojumi tranzīta centros (ar dažu dienu uzturēšanos, piem., migrācijas laikā nozaudētiem, pazudušiem bērniem, ielu bērniem). Šāda tipa alternatīvās aprūpes pakalpojumiem ir jābūt maksimāli pielāgotiem bērnu tiesībām, vajadzībām un interesēm, kā arī jāorientējas uz to pagaidu raksturu, pēc iespējas ātrāk meklējot patstāvīgus risinājumus bērna aprūpei ģimenes vidē.

³⁶Sociālās aprūpes pakalpojums ar dzīvesvietas nodrošināšanu (līdz 6 mēnešiem).

2. Esošās situācijas apraksts

Nodaļā raksturota esošā situācija BSAC “Stikli” – institūcijas izvietojums un pieejamība, BSAC “Stikli” darbības vēsture, informācija par institūcijā esošajiem bērniem un personāla resursiem, kā arī esošās infrastruktūras funkcionālā pielietojuma analīze un informācija par institūcijas pēdējo gadu (2014.-2016.) budžetu.

2.1. BSAC “Stikli” izvietojums

BSAC „Stikli” atrodas apdzīvotā vietā Stikli, Puzes pagastā, Ventspils novada austrumu daļā. Ventspils novads robežojas ar Ventspils pilsētu, Dundagas, Talsu, Kuldīgas, Alsungas un Pāvilostas novadiem. Pēc PMLP datiem deklarēto iedzīvotāju skaits 2017. gada 1.janvārī Stiklos ir 144³⁷, Ventspils novadā - 12 112³⁸. Institūcija atrodas vairāk kā 50 km attālumā no Kurzemes reģiona nacionālas nozīmes attīstības centra - Ventspils un 40 km attālumā no reģionālas nozīmes attīstības centra Talsiem. Līdz Puzes pagasta centram ir aptuveni 19 km.

BSAC “Stikli” apkārtnē bērniem nepieciešamo pakalpojumu pieejamība ir ierobežota un daļēji atbilst VARAM noteiktajam pakalpojumu “grozam” pa apdzīvotu vietu grupām³⁹.

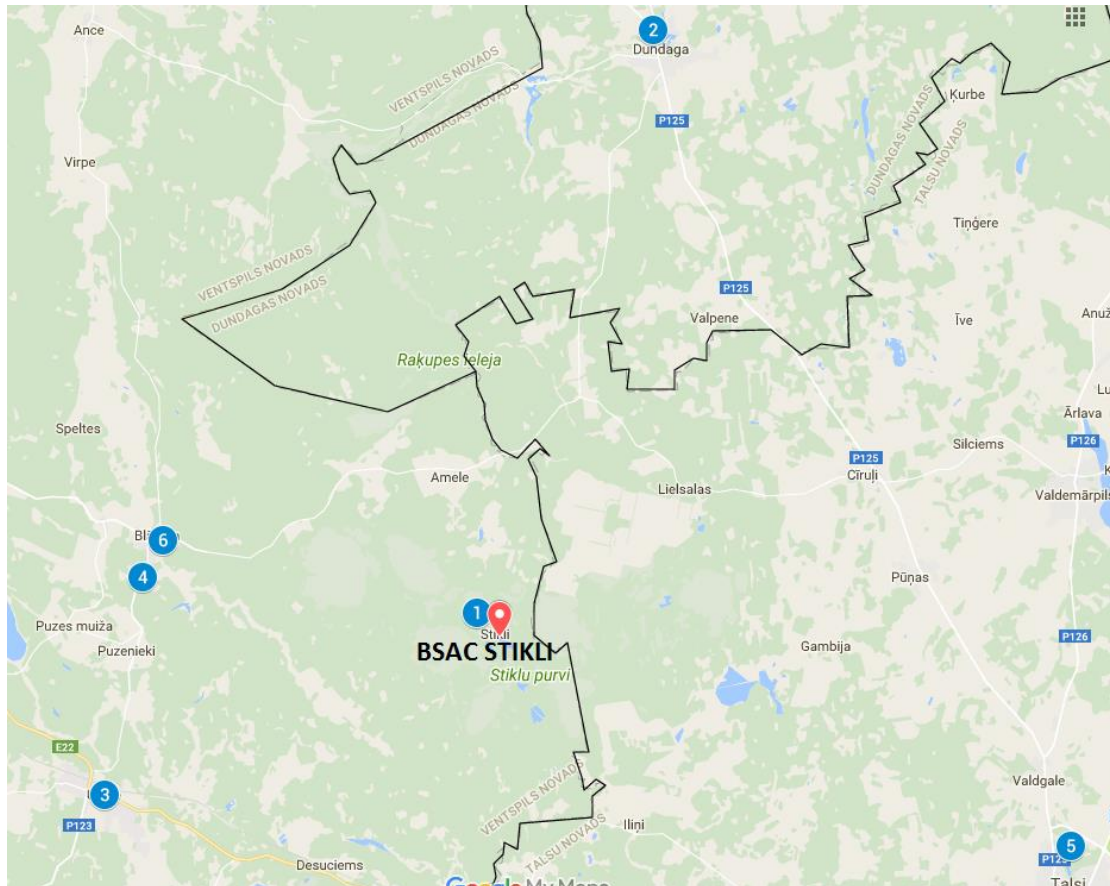
37 Ventspils novads. Puzes pagasts. <http://www.ventspilsnovads.lv/ct-menu-item-117/ct-menu-item-118>

38 PMLP. Latvijas iedzīvotāju skaits pašvaldībās uz 01.01.2017.

http://www.pmlp.gov.lv/lv/assets/documents/iedzivotaju%20re%C4%A3istrs/07022017/ISPV_Pasvaldibas_iedzivotaju_skaits_pagasti.pdf

39 <http://www.varam.gov.lv/lat/pol/ppd/?doc=20773>

BSAC “Stikli” tuvākie pakalpojumi

Avots: Google Maps

1. Stiklu speciālā internātpamatskola un veselības punkts
2. Dundagas veselības centrs, frizētava
3. Pirmskolas izglītības iestāde, vidusskola, zobārsts
4. Sociālā dienesta darbinieks
5. Ģimeņu un bērnu attīstības centrs "Brīnumiņš"
6. Pamatskola, kultūras nams

BSAC “Stikli” 230 m attālumā atrodas tuvākā **veselības aprūpes iestāde** – Stiklu speciālās internātpamatskolas veselības punkts. 24 km attālumā Dundagā atrodas Dundagas veselības centrs, bet plašāks veselības aprūpes pakalpojumu klāsts pieejams SIA „Ziemeļkurzemes reģionālā slimnīca” Talsu

filiālē un Talsu veselības centrā, kas atrodas aptuveni 40 km attālumā Talsos. Tuvākie zobārstniecības pakalpojumi tiek sniegti 20 km attālumā, Ugāles pagastā.⁴⁰

BSAC “Stikli” apkārtnē, Stiklu ciemā, kā arī Puzes pagastā SBSP sniedz tikai Ventspils novada sociālais dienests⁴¹. Sociālais dienests nodrošina sociālo rehabilitāciju dienas centrā (bērniem un jauniešiem ar īpašām vajadzībām), aprūpi mājās (personām ar FT), asistentu (bērniem ar invaliditāti), sociālo rehabilitāciju bērniem, kuri cietuši no prettiesiskām darbībām. Tuvākais sociālā dienesta darbinieks pakalpojumus sniedz Puzē⁴², aptuveni 20 km attālumā⁴³.

Robežpašvaldībās SBSP bērniem sniedz pašvaldību sociālie dienesti un NVO. Talsos 40 km attālumā - Talsu novada krīžu centra struktūrvienība "Jauniešu māja" un nodibinājums Ģimeņu un bērnu attīstības centrs "Brīnumiņš". Ventspils pašvaldībā - īslaicīgas sociālās aprūpes un rehabilitācijas iestādes, krīzes centrs ģimenēm ar bērniem, dienas aprūpes centrs un dienas centrs.

Ventspils novadā ir 15 vispārīzglītojošās izglītības iestādes⁴⁴: sešas pirmsskolas izglītības iestādes (tuvākā 20 km attālumā), sešas sākumskolas un pamatskolas (tuvākā 17,6 km attālumā), divas vidusskolas (tuvākā 20 km attālumā) un Stiklu internātpamatskola, kas atrodas 230 m attālumā no BSAC “Stikli” un kurā var apgūt speciālās izglītības programmas, kā arī iegūt profesionālo kvalifikāciju “pavāra palīgs” un “koka galdnieka palīgs”. Internātpamatskolā mācās 70 skolēni, no kuriem 16 dzīvo un saņem pakalpojumus BSAC “Stikli”.

Novadā interešu izglītība tiek nodrošināta trīs iestādēs –Bērnu un jaunatnes sporta skolā, Piltenes mūzikas skolā un 20 km attālumā Ugāles mūzikas un mākslas skolā, kas ir vistuvākā BSAC “Stikli”.

Brīvā laika pavadīšanai Puzes pagastā (nepilnu 20 km attālumā) ir iespēja iesaistīties kultūras nama amatierkolektīvos (folkloras kopa, vokālie ansambļi), piedalīties sporta pulciņā un organizācijā mazpulki. Arī internātpamatskolas sporta zāle reģistrēta sporta bāzu reģistrā⁴⁵. Vairāk brīvā laika pavadīšanas iespējas tiek piedāvātas apkārtējās pilsētās – Talsos, Kuldīgā un Ventspilī.

BSAC “Stikli” nomaļā atrašanās vieta tā iemītniekiem ierobežo **sadzīves pakalpojumu** pieejamību. Tuvākais pārtikas veikals atrodas Puzē aptuveni 20 km attālumā. Tuvākā frizētava pieejama gandrīz 25 km attālumā Dundagā. Banku un bankomātu pakalpojumi, lielāki pārtikas, apģērbu un rūpniecības preču veikali atrodas Talsos un Ventspilī (40-50 km attālumā).

40 http://www.ventspilsnovads.lv/images/stories/Attistibas_nodala/2015/IAS/Ventspils_novada_IAS.pdf

41 <http://www.lm.gov.lv/text/3444> skatīts 27.04.2017.

42 <http://www.ventspilsnovads.lv/ct-menu-item-439/ct-menu-item-441>

43 <https://www.google.lv/maps/dir/Puze,+Puze+parish,+Ventspils+Municipality/Stikli+,+bernu+nams,+Puzes+pagasts,+Puze+parish,+LV-3613/@57.3516102,22.0842388,12z/data=!3m1!4b1!4m13!4m12!1m5!1m1!1s0x46f1d81d67ccddb3:0x9a7b7c1c5fc41ac3!2m2!1d22.053079!2d57.343537!1m5!1m1!1s0x46ee25e97eada681:0x9ddffcd83521c1!2m2!1d22.2560572!2d57.325796?hl=en>

44 <http://www.ventspilsnovads.lv/ct-menu-item-469>

45 <http://sportaregistrs.lv/stiklu-speciala-internatskola-898>

2.2. BSAC “Stikli” pieejamība

No Stikliem, kas atrodas purvu ielokā, ved viens vietējas nozīmes autoceļš V1319⁴⁶ (Amele-Stikli), kas pēc nepilniem sešiem kilometriem - apdzīvotā vietā Amele - savienojas ar autoceļu V1411 (Valdemārpils-Pope). Šis autoceļš ir grunts seguma, vietām bedrains, līkumains un nepārredzams.

Sabiedriskais transports no Stikliem kursē reti. Autobusu reisi uz Ventspili ir pieejami divreiz nedēļā - otrdienās un piektdienās.⁴⁷ Sabiedriskā transporta autobusi nav pielāgoti personām ar invaliditāti.

2.3. Īsa BSAC “Stikli” darbības vēsture

1994. gadā Ventspils rajona padome nolēma vienā no neapdzīvotajām skolas internāta ēkām dibināt BSAC “Stikli”.⁴⁸ Sākotnēji vietu skaits tika plānots 52 bērniem. Pašlaik institūcijas pārraudzītājs ir Ventspils novada pašvaldība. Pēc SPSR datiem⁴⁹ un iestādes sniegtās informācijas⁵⁰ BSAC “Stikli” sniedz ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus ar izmitināšanu abu dzimumu bērniem bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem. Institūcijā uzturas bērni no dažādām pašvaldībām.⁵¹

Bērnu skaita izmaiņas BSAC “Stikli”

Bērnu skaits BSAC “Stikli” ir samazinājies no 39 bērniem 2014. gada 31. decembrī līdz 24 bērniem 2016. gada 31. decembrī. Bērnu izstāšanās iemesli 2014. gadā bija nonākšana aizbildnībā, pārvietošana uz citu sociālās aprūpes iestādi un patstāvīgas dzīves uzsākšana, 2015. gadā biežākais iemesls bija atgriešanās bioloģiskajā ģimenē, savukārt 2016. gadā - pārvietošana uz citu sociālās aprūpes iestādi.

2016. gadā neviens no bērniem nav ticis atgriezts bioloģiskajā ģimenē, ievietots aizbildnībā, audžuģimenē vai adoptēts, kas norāda uz nepietiekamu sociālo darbu ar bērnu (t.sk. ar FT) ģimenēm bērnu izcelsmes pašvaldībās. Sabiedriskā transporta kursēšanas biežums un laiks, ko jāpavada ceļā, apgrūtinā un samazina bērna un bioloģisko vecāku (piemēram, no Rīgas) tikšanās iespējas un veicina bērnu ar GRT nevajadzīgu institucionalizāciju.

46 <https://www.balticmaps.eu/>

47 <http://www.1188.lv/satiksmes/starppilsetu-autobusi/stikli/ameles/105581/104107/diena/2017-05-06>

48 1897. gadā pēc vācu barona Grotuza pavēles tagadējo Stiklu teritorijā tika uzcelta stikla fabrika un atvērta skola fabrikas strādnieku bērniem. 1936. gadā Stiklos nodibināja divgadīgu lauksaimniecības skolu, savukārt 1954. gadā atvērta skolu bērniem ar garīgās attīstības traucējumiem, kurā tika uzņemti skolēni ar pedagoģiski medicīniskās komisijas slēdzienu. Skolēniem tika nodrošināta dzīvošana skolas internāta 2 ēkās.

49 Labklājības ministrija. Sociālā apdrošināšana. Sociālo pakalpojumu sniedzēju reģistrs. <https://www.lm.gov.lv/text/1047>

50 BSAC “Stikli”. Informācija uz 2017. gada 12. aprīli.

51 Skatīt 2.4. nodaļu.

Tabula 1

BSAC “Stikli” bērnu skaita izmaiņas un izstāšanās iemesli 2014.-2016. gadā

Gads	2014	2015	2016
BSAC “Stikli” klientu⁵² kopskaits gada 31.decembrī	47	44	39
BSAC “Stikli” bērnu kopskaits gada 31.decembrī	39	33	24
Uzņemti	7	7	3
Izstājušies, t.sk.	6	7	8
<i>atgriežoties pie vecākiem</i>	<i>0</i>	<i>5</i>	<i>0</i>
<i>nonākot audžuģimenē</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>adoptēti Latvijā</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>adoptēti uz ASV</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>nonākot aizbildnībā</i>	<i>2</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>uzsākot patstāvīgu dzīvi</i>	<i>2</i>	<i>0</i>	<i>3</i>
<i>pārvietojot uz citu bērnu sociālās aprūpes centru</i>	<i>2</i>	<i>0</i>	<i>5</i>
<i>cits</i>	<i>0</i>	<i>2</i>	<i>0</i>

Avots: BSAC “Stikli” sniegtā informācija

Vidējais esošo klientu uzturēšanās ilgums BSAC “Stikli” ir 3,7 gadi.⁵³

2.4. Informācija par BSAC “Stikli” esošajiem bērniem

BSAC “Stikli” 2017. gada 12. aprīlī ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumu saņēma 18 bērni, no kuriem 4 ir meitenes un 14 zēni.⁵⁴ Vairums bērnu – 15 - ir pusaudži vecumā no 12 līdz 17 gadiem. Esošo bērnu uzturēšanās laiks institūcijā ir no viena līdz nepilniem astoņiem gadiem, bet 44% bērnu institūcijā uzturas jau piecus un vairāk gadus (skatīt 2. tabulu). Vairums bērnu – 16 pašlaik iegūst pamatizglītību speciālajā programmā blakus esošajā Stiklu internātpamatskolā.

52 Saskaņā ar MK 338 institūcijā bērniem var uzturēties pilngadīgas personas līdz 24 gadu vecumam, kamēr iegūst izglītību, bet ne ilgāk kā līdz 2019. gada 1.septembrim.

53 BSAC “Stikli” sniegtā informācija 2017. gada 12. aprīlī

54 BSAC “Stikli” sniegtā informācija 2017. gada 12. aprīlī

BSAC “Stikli” bērnus raksturojošie rādītāji

	Bērnu skaits
Dzimums	
<i>Sieviete</i>	4
<i>Vīrietis</i>	14
Vecums	
<i>0-11 mēneši</i>	0
<i>1-3 gadi</i>	0
<i>4-6 gadi</i>	1
<i>7-11 gadi</i>	2
<i>12-17 gadi</i>	15
Tautība	
<i>Latviešu tautība</i>	7
<i>Krievu tautība</i>	0
<i>Romu tautība</i>	0
<i>Nav norādīta</i>	11
Reliģiskā piederība	
<i>Ir</i>	1
<i>Nav</i>	17
Izglītības līmenis	
<i>Bērns līdz 4 gadu vecumam, neapmeklē pirmsskolas izglītības iestādi</i>	0
<i>Pirmsskolas izglītība</i>	2
<i>Nepabeigta pamatizglītība</i>	16
Bērnu uzturēšanās ilgums BSAC “Stikli”	
<i>līdz 3 mēnešiem</i>	0
<i>4 -11 mēneši</i>	0
<i>1-2 gadi</i>	3
<i>3-4 gadi</i>	7
<i>5 gadi un vairāk</i>	8
Bērnu izcelsmes pašvaldības	
<i>Rīga</i>	14
<i>Salaspils novads</i>	1
<i>Olaines novads</i>	1
<i>Skrundas novads</i>	1
<i>Ventspils novads</i>	1
Invaliditāte	
<i>Ir</i>	11
<i>Nav</i>	7

Avots: BSAC “Stikli” sniegtā informācija

Pirms nonākšanas BSAC “Stikli” seši bērni ir dzīvojuši bioloģiskajā ģimenē, divi bērni ir bijuši aizbildnībā, trīs – audžuģimenē, bet septiņi pārvietoti no citām bērnu sociālās aprūpes iestādēm. Vairums BSAC “Stikli” esošo bērnu – 14 – ir no Rīgas. Biežāk norādītais iemesls bērnu nonākšanai BSAC “Stikli” ir bērna pamešana novārtā un/vai vardarbība ģimenē. BSAC “Stikli” trīs bērni komunicē ar bioloģiskajiem vecākiem bieži, četri - reti, no kuriem viens bieži tiek ar citiem ģimenes locekļiem vai radniekiem. Pārējie 14 bērni netiekas un nekontaktējas ar bioloģiskajiem vecākiem, tomēr trīs no viņiem kontaktējas ar citiem radniekiem, viesģimeni vai uzticības personu.

Projekta ietvaros no 2017. gada 16. marta līdz 20. martam tika veikta BSAC bērnu individuālo vajadzību izvērtēšana. Izvērtēšanas laikā konstatēts, ka bērniem būtu nepieciešami šādi pakalpojumi: psihologa konsultācijas – 14, grupu māja/ “jauniešu māja” bērniem ar FT – 13, ĢVPP -1, terapeitiska audžuģimene – 2. Izvērtētāji norāda, ka vismaz 10 bērniem nepieciešams dienas centrs bērniem ar intelektuālās attīstības traucējumiem. Lielākajai daļai bērnu rekomendētas sociālās rehabilitācijas nodarbības sadzīves, pašaprūpes, saskarsmes un sadarbības prasmju uzlabošanai, kā arī nodarbinātības pasākumi, brīvā laika nodarbības, specializētu ārstu konsultācijas un veselību stimulējošas terapijas (detalizētu bērnu individuālo vajadzību sarakstu skatīt 1. pielikumā).

2.5. Informācija par BSAC “Stikli” personāla resursiem

BSAC “Stikli” vadītājs institūcijā strādā 20 gadus. Vadītājam ir augstākā izglītība.

2017. gada 12. aprīlī BSAC “Stikli” bija 27 darbinieki, kuri veic 34 amatu pienākumus. No tiem sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas personāls – 20,5, saimnieciskais personāls – 3,5, administrācijas personāls – 3 darbinieki. **Bērnu aprūpē un rehabilitācijā iesaistīto darbinieku skaits uz vienu bērnu ir 1,5.**

BSAC “Stikli” darbinieki ir vecumā no 26 līdz 67 gadiem, bet to vidējais vecums ir 47 gadi.

Tabula 3

BSAC “Stikli” darbinieku vecums

Personāls	Gadi				
	20-30	31-40	41-50	51-60	61+
Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas personāls	1,5	5	3	8	3
Saimniecības personāls	1	1	-	1,5	-
Administrācijas personāls	0,5	-	-	2,5	-
Darbinieki kopā	3	6	3	12	3

Avots: BSAC “Stikli” sniegtā informācija

21 darbinieks ir ieguvis augstāko izglītību, 6 ieguvuši vidējo vai vidējo profesionālo izglītību. Detalizētu informāciju par personāla amatiem un izglītības līmeni skatīt 4. tabulā.

Tabula 4

BSAC “Stikli” personāla profesijas un izglītības līmenis

Darbinieka amats	Darbinieku skaits	Izglītības līmenis		
		Augstākā	Vidējā/ vidējā profesionālā	Pamata
Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas personāls:	20,5	16,5	4	
Sociālais darbinieks	1	1	-	-
Sociālais audzinātājs	11,33	9,33	2	-
Sociālais aprūpētājs	2,83	0,83	2	-
Internāta skolotājs	0,5	0,5	-	-
Pulciņa skolotājs	2,83	2,83	-	-
Psihologs	1	1	-	-
Ārsta palīgs	1	1	-	-
Saimniecības personāls:	3,5	1,5	2	
Noliktavas pārzinis	0,5	0,5	-	-
Apkopējs	1	-	1	-
Automobiļa vadītājs	1	-	1	-
Remontstrādnieks	1	1	-	-
Administrācijas personāls:	3	3		
BSAC “Stikli” vadītājs	1	1	-	-
Vadītāja vietnieks	1	1	-	-
Lietvedis	0,5	0,5	-	-
Grāmatvedis	0,5	0,5	-	-

Personāla vidējais darba stāžs BSAC “Stikli” ir 10 gadi. Darbinieku darba ilgums ir no trīs līdz 22 gadiem. 5. tabulā redzams darbinieku sadalījums pēc darba stāža.

Tabula 5

BSAC “Stikli” darbinieku darba stāžs

Personāls	Gadi						
	>1	1-5	6-10	11-15	16-20	21-25	26-30
Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas personāls	-	1	14,5	3	2	0,5	-
Saimniecības personāls	-	2	1	-	-	-	-
Administrācijas personāls	-	-	0,5	1	1	0,5	-
Darbinieki kopā	-	3	16	4	3	1	-

20 BSAC “Stikli” darbinieki ir deklarēti Ventspils novadā, 5 – Talsu novadā, pa vienam Ventspilī un Liepājā.

Sarunās ar BSAC “Stikli” darbiniekiem noskaidrots, ka daļa darbinieku vēlas turpināt darbu SBSP, **attiecīgi viņiem ir nepieciešama kvalifikācijas celšana un atbilstošas apmācības** (skatīt 2. pielikumu).

Precīzus datus par darbiniekiem nepieciešamo apmācību tēmām vai pārkvalifikācijas vajadzībām nav iespējams norādīt, jo darbinieku aptaujas anketas (skatīt 3. pielikumu) ir aizpildījuši 8 darbinieki no 27.

2.6. BSAC “Stikli” esošās infrastruktūras un funkcionālā pielietojuma analīze

BSAC “Stikli” ir Ventspils novada pašvaldības īpašums, kurā ietilpst zemes gabals⁵⁵ 0,229 ha platībā un dzīvojamā ēka 1506 m² platībā, no kuras . Ēkas tehniskā stāvokļa novērtēšanai veikta infrastruktūras vizuālā apsekošana.

Tabula 6

BSAC “Stikli” infrastruktūras stāvokļa analīze

Teritorijas labiekārtojums	Būves daļas		Iekšējie inženiertīkli un iekārtas	
Stāvoklis	Stāvoklis		Stāvoklis	
Apmierinošs	Apmierinošs	Neapmierinošs	Apmierinošs	Neapmierinošs
<ul style="list-style-type: none"> Brauktuves, ietves celiņi un saimniecības laukumi tehniski apmierinošā stāvoklī. Segums – betona bruģakmens. Zāliens; minimāls labiekārtojums – apmierinošā stāvoklī. 	<ul style="list-style-type: none"> Bēniņi – ekovates siltinājums (apmēram 15 cm), laipu sistēma. Nesošās sienas, ailu sijas un pārsedzes ir apmierinošā tehniskā stāvoklī – tiek nodrošināta mehāniskā stiprība un stabilitāte. Jumta nesošās koka konstrukcijas ir apmierinošā tehniskā stāvoklī. Jumta iesegums skārds – apmierinošā tehniskā stāvoklī. Logi – plastmasas rāmja, divu stiklu pakešu, ārdurvju, iekšdurvju materiāls – plastmasas un koka ar stiklojumu. To tehniskais stāvoklis – apmierinošs. Tualetes telpu stāvoklis ir 	<ul style="list-style-type: none"> Ēkas dienvidu puses fasādei ir dekoratīvā mūrējuma bojājumi (sk. att. Nr. 3). Ēkas apmales ir tehniski neapmierinošā stāvoklī, ēkas dienvidu puses fasādes apmale ir 30 – 40 cm zemāka nekā pagalma augstākais punkts 6 m attālumā no ēkas (sk. att. Nr. 4), līdz ar to pagalmā netiek pienācīgi novadīts ūdens – tas ietekmē ēkas pamatu tehnisko stāvokli. Logi ir tehniski nepareizi iebūvēti un siltināti (sk. att. Nr. 5). Starp jumta dēļu klāju un jumta iesegumu nav ieklāta pretkondensāta plēve. Ārējās evakuācijas kāpnes bīstamas konstrukcijas, tās nav atbilstoši nostiprinātas, nav nožogotas margas (sk. att. Nr. 6) Telpu stāvoklis – 	<ul style="list-style-type: none"> Avārijas gadījumā tiek nodrošināta elektroapgāde, izmantojot ģeneratoru. 	<ul style="list-style-type: none"> Siltummezgls ir tehniski neapmierinošā stāvoklī – nav siltināti cauruļvadi, aukstā ūdens cauruļvadiem nav pretkondensāta izolācija, konstatēta ūdens noplūde (sk. att. Nr. 10). Dažāda tipa novecojuši, energoneefektīvi sildelementi. Visā ēkā nav nodrošināta normatīvajiem aktiem atbilstoša gaisa apmaiņa.

55 Kadastra apzīmējums 98600110030001

Teritorijas labiekārtojums	Būves daļas		Iekšējie inženiertīkli un iekārtas	
Stāvoklis	Stāvoklis		Stāvoklis	
Apmierinošs	Apmierinošs	Neapmierinošs	Apmierinošs	Neapmierinošs
	<p>apmierinošs, bet tās atrodas pagrabstāvā. Dušas telpa ir apmierinošā tehniskā stāvoklī, bet nav labi labiekārtota.</p> <ul style="list-style-type: none"> Lietus ūdens novadsistēma (no jumta) organizēta pareizi, ūdens tiek novadīts centralizēti uz notekgrāvi. 	<p>neapmierinošs. Nav veikti iekšējās atjaunošanas darbi. Grīdu iesegums un tapetes ir bojātas (sk. att. Nr. 7).</p> <ul style="list-style-type: none"> No brāķētiem paneļiem būvēti griesti. Pagrabā stāvā ir nosēdušās sienas un grīda. Vietām sienas ir slapjas, nobrucis apmetums (sk. att. Nr. 8-9) Ģenerators telpā bīstama pārsedze. 		

Attēls 3

Attēls 4

Attēls 5

Attēls 6

Attēls 7

Attēls 8

Attēls 9

Attēls 10

Ēkas **vispārējais tehniskais stāvoklis** vērtējams kā daļēji apmierinošs. Kopumā ēkai nepieciešama fasādes atjaunošana, jaunu logu izbūve, apkures sistēmas un ventilācijas sistēmas pārbūve. Nepieciešams kopējais telpu remonts. Jāizlīdzina iekšpagalms, lai lietus ūdeņi neietekmētu pamatu stiprību. Kopējais būves tehniskais nolietojums⁵⁶ – **45%**.

Ventspils novada Attīstības programmā 2011.-2017. gadam institūcijas ēkas tehniskais stāvoklis raksturots kā apmierinošs, tomēr uzsvērtā nepieciešamība ierīkot ugunsdzēsības signalizāciju iespējamo nelaimes gadījumu prevencijai.⁵⁷ Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests ir konstatējis šādus ugunsdrošības un civilās aizsardzības pārkāpumus (pārbaudes aktu skatīt 4.pielikumā):

- Uz objektā lietojamiem ugunsdzēsības aparātu korpusiem nav iestrādāts (iespiests) CE atbilstības marķējums pilnā apmērā
- Objekta ugunsdrošības instrukcija nav papildināta atbilstoši spēkā esošiem ugunsdrošības noteiktumiem
- Nav veikta ugunsdrošības instruktāža ne retāk kā četras reizes gadā

56 Ēkas tehnisko rādītāju un ar tiem saistīto citu ekspluatācijas rādītāju stāvokļa pasliktināšanās pakāpe noteiktā laika momentā attiecībā pret jaunu būvi dabas, klimatisko un laika faktoru ietekmē, kā arī cilvēku darbības vai bezdarbības dēļ (ēkas nolietojums).

57 Ventspils novada Attīstības programma 2011.-2017. gadam.

http://www.ventspilsnovads.lv/images/stories/Attistibas_nodala/2011/Ventspils_novada_AP_ESA.pdf 76.lpp

Ēkas **sanitārtehniskais stāvoklis** vērtējams kā daļēji apmierinošs – dušas telpas ir ar atbilstošu aprīkojumu, bet atrodas ēkas pagrabstāvā (uz visām grupām 8 koplietošanas dušas kabīnes), telpās ir sasmacis gaiss un jūtams pelējuma aromāts. Ēkā nav novērota kaitīgo posmkāju un grauzēju klātbūtne vai to esamības pazīmes. BSAC “Stikli” darbinieki arī norāda, ka dzeramais ūdens ir sliktas kvalitātes, elektroinstalācijas ir novecojušas un neatbilst normatīvajiem aktiem. Tāpēc nepieciešams pārbūvēt elektroinstalāciju un izbūvēt jaunu ūdens padeves sistēmu.

BSAC “Stikli” pieejamie **materiālie resursi un aprīkojums atbilst bērnu vajadzībām** - bērnu istabas ir aprīkotas saskaņā ar MK 431. **Iekštelpu iekārtojums** nav pietiekami atbilstošs bērnu labākajām interesēm, nav veikti iekšējās atjaunošanas darbi - grīdu iesegums un tapetes ir bojātas.

Saskaņā ar ekspertu novērojumiem, BSAC “Stikli” telpas nav ģimeniskai videi pietuvinātas. Lai gan istabās redzami bērnu darinājumi un personīgās lietas, bērniem un jauniešiem, atbilstoši savam vecumam un interesēm, trūkst privātuma. Bērniem ir nepieciešama piekļuve esošajām nodarbību telpām un atbilstošs aprīkojums, lai veicinātu bērnu sociālo prasmju un iemaņu attīstību.

Indikatīvais ieguldījumu apjoms esošajā BSAC „Stikli” infrastruktūrā, kas identificēts tehniskās novērtēšanas laikā, ir 450 EUR/m², kopumā veidojot **677 700 EUR**. Veicot rekomendētos uzlabojumus, infrastruktūras uzturēšanas izmaksas varētu samazināties par **30%**.

2.7. Informācija par BSAC “Stikli” budžetu

BSAC “Stikli” **budžeta ieņēmums** veido pašvaldības iemaksas un valsts budžeta dotācija pašvaldībām (par personām, kuras ievietotas institūcijā līdz 01.01.1998.⁵⁸). Lai arī pēdējos gados vērojams bērnu un pilngadīgo personu skaita un kopējā budžeta samazinājums, izdevumu īpatsvars personāla atlīdzībām ir pieaudzis. BSAC “Stikli” ieņēmumu un izdevumu struktūru un dinamiku pēdējo trīs gadu laikā skatīt 6. tabulā.

Tabula 7

BSAC “Stikli” ieņēmumu struktūra un dinamika 2014.-2016. gadā, EUR

	Gads	2014	2015	2016
Ieņēmumi, t.sk.		354 174	337 861	292 779
	<i>Pašvaldību iemaksas</i>	<i>308 033</i>	<i>289 468</i>	<i>247 964</i>

58 Pilngadīgas personas, kas turpina iegūt izglītību un nav sasniegušas 24 gadu vecumu. Saskaņā ar MK 338 188. punktu “Pilngadību sasniegušais aprūpē esošais bērns, ar kuru pašvaldības sociālo pakalpojumu sniegšanas līgums noslēgts līdz šo noteikumu spēkā stāšanās dienai (1.07.2017.), var turpināt uzturēties jauniešu mājā, ja viņš turpina iegūt izglītību un nav sasniedzis 24 gadu vecumu, bet ne ilgāk kā līdz 2019. gada 1. septembrim”.

Ventspils novada bērnu nama „Stikli” reorganizācijas plāns

Gads	2014	2015	2016
<i>Valsts budžeta dotācija pašvaldībām (par personām, kuras ievietotas institūcijā līdz 01.01.1998.)</i>	45 547	48 393	42 700
<i>Citi ieņēmumi</i>	594	0	511
<i>Ziedojumi</i>	0	0	1 604
Izdevumi, t.sk.	328 112	315 827	324 165
<i>Personāla atlīdzības</i>	213 169	213 232	230 203
<i>Preces un pakalpojumi</i>	114 943	102 595	93 962

Avots: Autoru aprēķini pēc BSAC “Stikli” sniegtās informācijas.

Izsakot visus BSAC “Stikli” darbības nodrošināšanai, bērnu uzturēšanai un rehabilitācijai izlietos finanšu līdzekļus 2016. gadā uz vienu personu (t.sk. bērnu) tie veido 599 EUR mēnesī.⁵⁹

⁵⁹ Informācija saskaņā ar Valsts statistikas pārskatu “Par ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanu 2016. gadā”.

3. Priekšlikumi BSAC “Stikli” reorganizēšanai

Nodaļā sniegti priekšlikumi BSAC “Stikli” reorganizēšanai 5 gadu termiņā (līdz 2022.gadam), t.sk. piedāvātas alternatīvas ēkas turpmākai izmantošanai un pielāgošanai, iekļauti iespējamie risinājumi infrastruktūras pielāgojumiem, bērnu pārvietošanai un personāla resursu turpmākai izmantošanai, īstenojamās reorganizācijas laika grafiks ar atbildīgajiem un reorganizācijas veikšanai nepieciešamais finansējums un tā avoti. Reorganizācijas plāna izstrādātāji vērš uzmanību, ka, veicot būtiskas izmaiņas bērnu aprūpes, personāla nodarbinātībā, infrastruktūrā u.c. jomās, nepieciešams izvērtēt iespējamus riskus (biežāk sastopamos riskus skatīt 6. pielikumā). Priekšlikumi BSAC “Stikli” reorganizēšanai galvenokārt vērsti uz bērnu labklājības veicināšanu viņu labākajās interesēs.

3.1. Risinājums BSAC “Stikli” ēku turpmākai izmantošanai

Uz esošās BSAC “Stikli” infrastruktūras bāzes ir iespējams veidot institūcijām alternatīvos sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus. Reorganizācijas plāna izstrādātāji norāda uz nepieciešamību domāt par sabiedriskā transporta pieejamības uzlabošanu Stiklos neatkarīgi no tā, kuru alternatīvu izvēlas (skatīt 2.2. sadaļu). BSAC “Stikli” un Ventspils novada pašvaldība ir izteikusi šādas ieceres BSAC “Stikli” ēkas turpmākai izmantošanai pēc reorganizācijas:

1. alternatīva. Izveidot grupu dzīvokļus⁶⁰ pilngadīgām personām ar GRT. Viens no grupu dzīvokļa pakalpojuma galvenajiem uzdevumiem, papildus atbalstam un mājokļa nodrošināšanai, ir veicināt personas līdzdalību sabiedrības procesos - socializēšanos. Pamatojoties uz 2.2. nodaļā raksturoto BSAC “Stikli” pieejamību, kas kopumā gan no daudzveidīgu pakalpojumu, gan ceļu un sabiedriskā transporta pieejamības perspektīvas ir raksturojama kā ierobežota, reorganizācijas plāna izstrādātāji uzsver potenciālo pakalpojuma saņēmēju izolētības risku šī pakalpojuma attīstīšanas gadījumā.

2. alternatīva. Izveidot sociālo dzīvojamo māju⁶¹. Pamatojoties uz 2.2. nodaļā raksturoto BSAC “Stikli” pieejamību, kas kopumā ir ierobežota, sociālās dzīvojamās mājas izveide veicinātu dažādu problemātisko grupu koncentrāciju. Šajā alternatīvā nepieciešams domāt par papildus nodarbinātības iespēju izveidi dzīvojamās mājas iedzīvotājiem un pakalpojumu pieejamības uzlabošanu Stiklos.

60 Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā grupu māja (dzīvoklis) definēta kā māja vai atsevišķs dzīvoklis, kurā personai ar GRT nodrošina mājokli, individuālu atbalstu sociālo problēmu risināšanā un, ja nepieciešams, sociālo aprūpi. MK noteikumi Nr.291 “Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem”, XVII daļa nosaka prasības Grupu mājām (dzīvokļiem).

61 Likuma par Sociālajiem dzīvokļiem un sociālajām dzīvojamām mājām 2. panta 2. punkts nosaka, ka sociālā dzīvojamā māja ir pašvaldības īpašumā esoša dzīvojamā māja, kurā visus dzīvokļus izīrē personām (ģimenēm), kas, ievērojot šā likuma nosacījumus, atzītas par tiesīgām īrēt sociālo dzīvokli.

3. alternatīva. Izveidot dienas aprūpes centru⁶². Veidojot dienas aprūpes centru, ir svarīgi ņemt vērā pakalpojuma sasniedzamību, pieejamību mērķa grupai. Ceļš, kas ved uz BSAC “Stikli”, ir grunts seguma, vietām bedrains, līkumains un nepārredzams (skatīt 2.2. nodaļu), kā arī sabiedriskais transports uz Stikliem kursē reti.⁶³ Attiecīgi pastāv risks, ka pieprasījums pēc pakalpojuma varētu samazināties vai nebūt pietiekams apgrūtinātās sasniedzamības dēļ.

4. alternatīva. Pārkārtot BSAC “Stikli” darbību par ĢVPP/”jauniešu māju”. Veidojot ĢVPP/”jauniešu māju” BSAC “Stikli” telpās, jāpārlicinās, ka pakalpojums tiek sniegts saskaņā ar MK 338 V nodaļu “Prasības bērnu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas pakalpojuma sniedzējiem”. Reorganizācijas plāna izstrādātāji norāda uz risku, ka, attīstot ĢVPP/”jauniešu māju” esošajā BSAC “Stikli” ēkā, varētu būt grūtības nodrošināt atbilstību šādiem MK 338 noteikumu punktiem: 27.⁶⁴, 30.4⁶⁵, 39.⁶⁶, 188.⁶⁷

5. alternatīva. Nodot ēku lietošanai Stiklu internātpamatskolai, pamatojoties uz faktu, ka vēsturiski pašreizējā BSAC “Stikli” ēka ir bijusi Stiklu internātpamatskolas īpašums. Šajā ēkā internātpamatskola varētu piedāvāt profesionālās izglītības programmas un dienesta viesnīcu.

6. alternatīva. Attīstīt sociālo uzņēmējdarbību. Sociālās uzņēmējdarbības pamatā ir sociālo problēmu risināšana ar biznesa instrumentiem - uzņēmums ražo preces vai sniedz pakalpojumus ar mērķi risināt sociālo problēmu, nevis ar mērķi gūt finansiālu labumu uzņēmuma īpašniekiem.⁶⁸

7. alternatīva. Izveidot specializēto darbnīcu. Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā specializētās darbnīcas tiek definētas kā sociālās rehabilitācijas pakalpojums, kas nodrošina prasmes veicinošas aktivitātes un speciālistu atbalstu personām ar funkcionāliem traucējumiem.⁶⁹ Šajā alternatīvā nepieciešams domāt par transporta nodrošinājumu, jo vieta ir grūti sasniedzama gan ar privāto, gan ar sabiedrisko transportu (skatīt 2.2. nodaļu).

Diskusijā ar BSAC “Stikli” bērniem, bērni un jaunieši norādīja, ka viņiem ir daudz interešu un sapņu, kurus viņi vēlētos īstenot - amatniecības darbi, tehniskie darbi (labot riteņus), grafiti, zīmēšana, u.c. Sarunā ar bērniem noskaidrots, ka viņi labprāt brīvo laiku pavada dažādās sportiskās aktivitātēs svaigā

62 Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumā dienas aprūpes centrs tiek definēts kā institūcija, kas dienas laikā nodrošina sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, sociālo prasmju attīstību, izglītošanu un brīvā laika pavadīšanas iespējas personām ar GRT, invalīdiem, bērniem no trūcīgām ģimenēm un ģimenēm, kurās ir bērna attīstībai nelabvēlīgi apstākļi, kā arī pensijas vecuma personām.

63 Skatīt 2.2. nodaļu.

64 ĢVPP ir jānodrošina atsevišķās dzīvokļa tipa sociālā pakalpojuma sniegšanas vietās. Nebūtu pieļaujams, ka tajā pašā ēkā, kur ir ĢVPP/”jauniešu māja” tiek nodrošināti arī citi pakalpojumi bērniem vai pilngadīgām personām.

65 Bērnu socializēšanās būs ierobežota sabiedriskā transporta ierobežotās kursēšanas dēļ.

66 Ēkas platība ir lielāka, nekā maksimāli vienā vietā izvietojamais bērnu skaits (ne vairāk kā 3 grupas ēkā, ne vairāk kā 8 bērni grupā). Pastāv risks, ka pārkārtotais pakalpojums pēc būtības atbildīs institūcijas pazīmēm.

67 2016. gada 31. decembrī BSAC “Stikli” uzturējās 15 pilngadīgas personas vecumā līdz 24 gadi (ieskaitot). Pēc 2019. gada 1. septembra šiem jauniešiem, kā arī tiem 9 bērniem, kas līdz 2019. gada septembrim būs sasnieguši pilngadību, būs jānodrošina SBSP ārpus BSAC “Stikli”.

68 Sociālā uzņēmējdarbība. Kas ir sociālais uzņēmums? <https://www.socialauznamejdarbiba.lv/kas-ir-sociala-uznamejdarbiba/>

69 Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums, 1. pants. <https://likumi.lv/doc.php?id=68488>

gaisā (iet pārgājienos, brauc ar riteņiem, spēlē futbolu u.c.). Vasarā bērni un jaunieši mežā lasa ogas un nodod uzpircējiem, makšķerē un zivis pārdod vietējiem iedzīvotājiem, tādējādi nopelnot naudu, lai iegādātos kādu kārotu lietu (datoru, telefonu, riteni u.c.).

Reorganizācijas plāna izstrādātāji rekomendē BSAC “Stikli” telpās izveidot specializēto darbnīcu vai attīstīt sociālo uzņēmējdarbību. Šo alternatīvu īstenošana būtu veiksmīgs risinājums, kā salāgot BSAC “Stikli” pusaudžu un jauniešu, kuri ir potenciālā pakalpojuma mērķgrupā, vēlmes ar BSAC “Stikli” esošo infrastruktūru, tai piegulošo teritoriju un apkārtējo vidi, kas ir piemērota lauksaimnieciskās un zivsaimnieciskās darbības attīstīšanai (piemēram, siltumnīcas, zivju audzētava), amatniecības un/vai pārtikas ražošanas attīstībai.

3.2. Risinājumi infrastruktūras pielāgojumiem

Saskaņā ar BTAL⁷⁰ noteikto, **primāri bērna aprūpe būtu nodrošināma bioloģiskajā ģimenē vai ģimenes vidē** (audžuģimenē vai pie aizbildņa). **Tikai gadījumos, kad bērna aprūpe ģimenē, audžuģimenē vai pie aizbildņa nav iespējama, aprūpe ir nodrošināma ĢVPP/“jauniešu mājā” saskaņā ar bērna individuālajām vajadzībām.**

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 9. panta (1) punkts nosaka, ka “pašvaldībai, kuras teritorijā persona reģistrējusi savu pamatdzīvesvietu, ir pienākums nodrošināt personai iespēju saņemt tās vajadzībām atbilstošus sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību”. Tas nozīmē, pakalpojumi BSAC “Stikli” ievietotajiem bērniem ir jāveido un jāattīsta visās pašvaldībās, no kurām bērni ir ievietoti.

Reorganizācijas plāna izstrādātāji rekomendē gadījumos, kad institūcijā ievietoto bērnu skaits ir mazāks par 6⁷¹, ieguldīt līdzekļus aizbildņu, audžuģimeņu un adoptētāju kustības attīstībā, nevis ĢVPP/“jauniešu mājas” izveidošanā, kas ir ekonomiski lietderīgāk.

Visiem Rīgas pašvaldības bērniem, kuriem nav iespējams tuvāko 2 gadu laikā nodrošināt pakalpojumus ģimenes vidē, atbilstoši bērnu vecumam būtu jānodrošina pakalpojumi ĢVPP vai “jauniešu mājā”. Tiem bērniem ar GRT, kas šobrīd atrodas BSAC un kas drīzumā sasniegs pilngadību, nepieciešamības gadījumā būtu jāplāno SBSP pilngadīgām personām to izcelsmes pašvaldībās (piemēram, grupu dzīvokļi, dienas centri, specializētās darbnīcas).

Saskaņā ar pieejamo informāciju šobrīd institucionālo aprūpi BSAC “Stikli” un citās institūcijās saņem 6 Ventspils novada bērni. Reorganizācijas plāna izstrādātāji norāda, ka ekonomiski izdevīgāk ieguldīt finanšu līdzekļus aizbildņu, audžuģimeņu un adoptētāju kustības attīstībā, nevis ĢVPP vai “jauniešu

70 Bērnu tiesību aizsardzības likums. <https://likumi.lv/doc.php?id=49096>

71 Skrundas, Olaines, Ventspils, Salaspils novadi

mājas” izveidē 6 minētajiem bērniem. Papildus zināms, ka 3 no viņiem pilngadību būs sasnieguši 2023. gadā. **Tāpēc reorganizācijas plāna izstrādātāji rosina BSAC “Stikli” noteikt “aizvērtu durvju” principu – bērnus institūcijā ilgstošai sociālajai aprūpei vairs neuzņemt.**

Ja tomēr Ventspils novada pašvaldība lemj BSAC “Stikli” ēku pārveidot pakalpojumu sniegšanai citu pašvaldību bērniem ĢVPP/”jauniešu mājā”, nepieciešams veikt nozīmīgus ieguldījumus infrastruktūrā atbilstoši MK 338 – jānodrošina atsevišķas ieejas, sanitārās telpas un virtuve katrā ĢVPP grupā, jānodrošina vides pieejamība. Kopumā ēkai nepieciešami 2.6. nodaļā norādītie infrastruktūras pielāgojumi.

3.3. BSAC “Stikli” bērnu pārvietošanas plāns

2017. gada 24. maijā BSAC „Stikli” ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumu saņēma 18 bērni, no kuriem 11 no tiem ir invaliditāte un daļai ir GRT.⁷² Turpmāk analizētas iespējas bērnu pārvietošanai tuvākajos piecos gados (līdz 2022.gada beigām), lai uzlabotu situāciju bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem, kuri šobrīd dzīvo un saņem pakalpojumus BSAC „Stikli”.

Sociālo pakalpojumu aģentūras veiktajā pētījumā “Specializētās audžuģimenes - ārpusģimenes aprūpes modeļa attīstība Latvijā” norādīts, ka dzīve institūcijā negatīvi ietekmē gan bērna garīgo, gan fizisko attīstību. Agrīnā vecumā nonākot bērnu aprūpes centros, bērniem tiek apgrūtināta prasme izveidot dabīgu, veselīgu un stabilu piesaisti, kas veido bērna personību. Piedzīvojot šķiršanos no vecākiem, kā arī nesaņemot nepieciešamo uzmanību un rūpes ģimenē, vairumam sociālās aprūpes centros dzīvojošo bērnu tiek traumēta spēja veidot emocionālo piesaisti, kā rezultātā bērnam veidojas naidis un agresija, nespēja uzticēties, visatļautība.⁷³ Tāpēc **primāri BSAC „Stikli” bērnu aprūpe būtu nodrošināma bioloģiskajā ģimenē vai ģimenes vidē** (audžuģimenē vai pie aizbildņa). **Tikai gadījumos, kad bērna aprūpe ģimenē, audžuģimenē vai pie aizbildņa nav iespējama, aprūpe ir nodrošināma ĢVPP vai “jauniešu mājā”.**

Tālāk secīgi rakstīts par visām iespējam pārvietot BSAC “Stikli” bērnus un nodrošināt tiem pakalpojumus ģimenes vidē vai ĢVPP. Pārvietošanas plāns izstrādāts 18 bērniem, kas pašlaik uzturas BSAC “Stikli”.

1. Bioloģiskā ģimene. Atbilstoši Pamatnostādnēs, Standartos, ANO konvencijā un BTAL noteiktajam, primāri ir risināms jautājums par BSAC “Stikli” bērnu atgriešanos bioloģiskajā ģimenē.

72 Saskaņā ar individuālo vajadzību izvērtējumu 10 bērniem nepieciešams grupu dzīvoklis bērniem ar FT un dienas centrs bērniem ar intelektuālās attīstības traucējumiem.

73 Sociālo pakalpojumu aģentūra. “Specializētās audžuģimenes - ārpusģimenes aprūpes modeļa attīstība Latvijā”, <http://www.krize.lv/petijums-par-latvijas-audzugimenem/>

Lai to īstenotu, būtu svarīgi pēc iespējas ātrāk veikt atkārtotu bērna un ģimenes izvērtēšanu, kā arī turpināt sociālo darbu ar ģimenēm, kurās vecākiem ir pārtrauktas, bet nav atņemtas aizgādības tiesības. Ņemot vērā, ka vairāk kā pusei BSAC “Stikli” bērnu (11) ir noteikta invaliditāte un daļai ir GRT, veicot sociālo darbu ar bioloģisko ģimeni, būtu noteikti jāplāno un jānodrošina papildus atbalsts – aprūpētājs, asistents, ģimenes asistents, atbalsta ģimenes un pēc nepieciešamības arī speciālisti, lai viņu darba un sniegtā atbalsta rezultātā, uzlabojoties situācijai ģimenē, pēc iespējas vairāk bērni varētu atgriezties pie vecākiem tuvāko divu gadu laikā.

2. Aizbildņi, audžuģimenes, adoptētāji. Saskaņā ar BTAL 27. panta 3. punktu,⁷⁴ šķirot bērnu no bioloģiskās ģimenes, bērnam primāri jānodrošina iespēja augt pie aizbildņa ierastajā sociālajā vidē kopā ar personām, ar kurām bērnam ir ciešs kontakts un piesaiste, audžuģimenē vai pie adoptētāja (juridiski brīvajiem bērniem).

Šobrīd Latvijā procentuāli lielākais skaits bērnu ir nodoti aizbildnībā pie vecvecākiem. Citu Eiropas valstu (piemēram, Lietuva, Grieķija, Itālija) pieredze liecina, ka kopīgās diskusijās, kurās piedalās visas bērnam pietuvinātās personas, tiek rasti iepriekš neparedzami risinājumi, veidota sadarbība un atbalsts plašākās ģimenes ietvaros, lai novērstu bērna nonākšanu institūcijā un nodrošinātu aprūpi ģimenē-paplašinātā aizbildnībā. Lai nodrošinātu bērniem aprūpi **paplašinātā aizbildnībā**, būtu nepieciešams apzināt un uzrunāt visu bērnam pietuvināto personu loku (kaimiņus, skolotājus, draugu vecākus, u.c.) un organizēt augstāk minētās kopīgās diskusijas. Pēc aprūpes aizbildnībā uzsākšanas būtu jāturpina sniegt atbalstu bērnam, aizbildnim un ģimenei kopumā. Gadījumā, ja tomēr bērnus nav iespējams atgriezt bioloģiskajā ģimenē vai nodrošināt aprūpi aizbildnībā, bērniem ar FT/GRT būtu jāpiesaista specializētā audžuģimene vai jāmeklē adoptētāji.

Ja tuvāko divu gadu laikā nav iespējams īstenot nevienu no iepriekš minētajām bērna aprūpes iespējām ģimenes vidē, jārod risinājums, lai bērnus pārvietotu uz ĢVPP un pusaudžus - uz „jauniešu māju”.

3. ĢVPP/ “jauniešu māja” bērnu izcelsmes pašvaldībās. Saskaņā ar Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 9(1) pantu ĢVPP, “jauniešu māja” un SBSP atbilstoši iedzīvotāju vajadzībām ir pašvaldības funkcija.

8.tabulā apkopota informācija par bērnu pārvietošanas iespējām, ņemot vērā bērnu vecumu.

74 Bērnu tiesību aizsardzības likums. <https://likumi.lv/doc.php?id=49096>

BSAC “Stikli” bērnu pārvietošanas plāns

Bērnu pārvietošana	Bērnu skaits	Pašvaldības
2017.-2019. gads		
Bioloģiskā ģimene/aizbildnība	pēc iespējas	Bērnu izcelsmes pašvaldības
Audzūģimene	pēc iespējas	Bērnu izcelsmes pašvaldības
ĢVPP/ “jauniešu māja” bērniem, kuriem nebūs iespējams nodrošināt aprūpi ģimenes vidē	pēc iespējas	Bērnu izcelsmes pašvaldības
No BSAC “Stikli” pašlaik esošajiem bērniem 2019. gada beigās būs sasnieguši pilngadību	6	
2020. -2022.gads		
Bioloģiskā ģimene/aizbildnība	pēc iespējas	Bērnu izcelsmes pašvaldības
Audzūģimene	pēc iespējas	Bērnu izcelsmes pašvaldības
ĢVPP bērniem, kuriem nebūs iespējams nodrošināt aprūpi ģimenes vidē	2	Rīga
“jauniešu māja”	1	Rīga
No BSAC “Stikli” pašlaik esošajiem bērniem 2022. gada beigās būs sasnieguši pilngadību	15	

Lai novērstu Ventspils novadā dzīvojošo bērnu nonākšanu institūcijā tuvākajos piecos gados, būtu jāplāno regulāri pasākumi aizbildņu, audzūģimeņu un adoptētāju skaita palielināšanai un sabiedrības attieksmes maiņai Ventspils novadā un tie jāorganizē arī tālākā nākotnē, bet vismaz Projekta īstenošanas laikā līdz 2022. gada beigām.

3.4. Risinājums BSAC “Stikli” personāla resursu tālākai izmantošanai

Sarunās ar BSAC “Stikli” darbiniekiem noskaidrots, ka lielākā daļa darbinieku ir ieinteresēti turpināt darbu ar bērniem. Atbilstoši darbinieku vēlmēm, kvalifikācijai un pieredzei, viņi darbu ar bērniem varētu turpināt dažādās pašvaldībās “jauniešu mājā”, ĢVPP. Darbiniekiem būtu arī iespēja pārkvalificēties SBSP sniegšanai, piemēram, personām ar GRT. Tiem darbiniekiem, kas nevēlas turpināt darbu sociālā jomā, bezdarba gadījumā ir pieejami Nodarbinātības valsts aģentūras piedāvātie pakalpojumi.

Kvalifikācijas paaugstināšana/apmācības būtu nepieciešamas 24 BSAC “Stikli” darbiniekiem, kas pēc institūcijas reorganizācijas turpinātu darbu ĢVPP, “jauniešu mājā” vai SBSP. Darbiniekiem nepieciešamo apmācību tēmas skatīt 2. pielikumā.

Nākotnē pakalpojumu sniegšanā iesaistīto darbinieku kompetencēm ir jāietver zināšanas par sadarbību ar bioloģiskajām ģimenēm, piesaistes nozīmi, specifiku darbā ar vardarbībā (t.sk. seksuālā, fiziskā u.c.)

cietušiem bērniem. Lai turpinātu darbu ĢVPP, jāapgūst arī zināšanas par ģimenisku aprūpi bērniem un nepieciešamas šādas kompetences: (1) spēja nodrošināt bērnam nepieciešamo aprūpi, (2) spēja izprast bērnu un atbilstoši reaģēt, (3) spēja radīt drošu ģimenes vidi, (4) spēja stiprināt bērna saiknes, (5) spēja sadarboties, (6) spēja pilnveidoties un attīstīties.

3.5. Veicamās darbības, atbildīgie un laika grafiks

Šajā nodaļā apkopota informācija par BSAC “Stikli” reorganizācijas ietvaros veicamajām galvenajām darbībām, to izpildes termiņu un atbildīgajiem. Aktivitāšu plāns norādīts attiecībā uz bērnu pārvietošanu uz ģimenisku vidi vai ĢVPP.

Tabula 9

Bērnu aprūpes reorganizācija – nozīmīgākās aktivitātes

NR.P.K.	RĪCĪBAS VIRZIENI UN AKTIVITĀTES	ATBILDĪGAIS	TERMIŅŠ
1.	BĒRNU APRŪPE ĢIMENES VIDĒ		
1.1.	Sadarboties ar pašvaldībām, no kurām ir ievietoti bērni, un, pārstāvot bērna intereses, rosināt, ka pašvaldība organizē bērniem un ģimenēm nepieciešamo atbalstu, lai uzlabotu bērna situāciju un bērns varētu atgriezties bioloģiskajā ģimenē.	BSAC direktors ⁷⁵	2017. gada III cet.
1.2.	Izstrādāt kopienas pakalpojumu attīstības plānu vecākiem, kuriem ir bērnu aprūpes grūtības	Bērnu izcelsmes pašvaldību sociālais dienests (SD) ⁷⁶	2018. gada I cet.
1.3.	Papildus vecāku rehabilitācijas plānam atsevišķi izstrādāt un īstenot rehabilitācijas plānu bērnam – ietvert multidisciplināru individuālo atbalstu (psihosociālais darbs, smilšu spēles terapija, bērnu psihoterapija, ārsta un psihologa konsultācijas) un grupu darbu (kompetenču, sociālo prasmju, emociju atpazīšanas grupas, atkarīgo vecāku bērnu grupas);	SD	no 2017. gada III cet.
1.4.	Izstrādāt plānu atbalsta nodrošināšanai bērnu bioloģiskajiem vecākiem, lai veicinātu bez vecāku gādības palikušo bērnu atgriešanu ģimenē	SD	2018. gada I cet.
1.5.	Atkārtoti izvērtēt BSAC bērnu un ģimenes sistēmu, apzinot un uzrunājot potenciālo	SD/Bāriņtiesa (BT)	regulāri

⁷⁵ Jāpārstāv bērna intereses kā bērna likumiskajam pārstāvim

⁷⁶ Rīga un Skrundas, Salaspils, Olaines, Ventspils novadi

Ventspils novada bērnu nama „Stikli” reorganizācijas plāns

NR.P.K.	RĪCĪBAS VIRZIENI UN AKTIVITĀTES	ATBILDĪGAIS	TERMIŅŠ
	aizbildņu loku		
1.6.	Veikt sociālo darbu ar bērnu un ģimeni	SD	pastāvīgi
1.7.	Nodrošināt daudzveidīgus, pēctecīgus pakalpojumus ilgtermiņā bērniem un riska ģimenēm ar ilgstošām un komplicētām problēmām	SD	pastāvīgi
1.8.	Izstrādāt pasākumu kopumu potenciālo aizbildņu, audžuģimeņu un adoptētāju skaita palielināšanai	SD/BT/NVO ⁷⁷	2018. gada II cet.
1.9.	Identificēt nepieciešamo finansējumu aizbildņu un audžuģimeņu atbalsta programmas attīstīšanai un īstenošanai	SD	2018. gada II cet.
1.10.	Īstenot atbalsta programmu aizbildņiem un audžuģimenēm	SD/BT/NVO	regulāri
1.11.	Piesaistīt nepieciešamos speciālistus atbalsta programmas aizbildņiem un audžuģimenēm nodrošināšanai	SD	pastāvīgi
1.12.	Nodrošināt sociālās rehabilitācijas pakalpojumus aizbildnībā un audžuģimenēs ievietotajiem bērniem (piem., speciālistu konsultācijas)	SD	pastāvīgi
2.	PERSONĀLS SBSP		
2.1.	Plānot personālu (speciālistu skaita un noslodzes aprēķins, algas aprēķins, sadarbības modelis) pakalpojumu nodrošināšanai	Pašvaldība/SD	2018. gada I cet.
2.2.	Piesaistīt personālu	Pašvaldība/SD	no 2018. gada.
2.3.	Organizēt personāla apmācības	Pašvaldība/SD	no 2018. gada
2.4.	Izveidot pakalpojumu komandas un noteikt kopējus mērķus veiksmīgai bērnu aprūpei un rehabilitācijai	Pašvaldība/SD	no 2018. gada
3.	SBSP IZVEIDE		
3.	Identificēt pieprasījumu pēc SBSP	Pašvaldība/SD	no 2017. gada III cet.
3.1.	Izstrādāt, izsludināt iepirkumu, slēgt līgumu (inženiertehniskajai izpētei, tehniskajam projektam, būvprojektēšanai, būvdarbiem)	Pašvaldība/SD	no 2017. gada III cet.
3.2.	Plānot pakalpojumus (pakalpojuma vadlīnijas, izrietošās prasības telpai, prasības aprīkojumam, nepieciešamā aprūpes personāla definēšana)	Pašvaldība	no 2017. gada III cet.
3.3.	Identificēt nepieciešamo finansējumu SBSP attīstīšanai	Pašvaldība	no 2017. gada III cet.
3.4.	Veikt telpisko plānošanu un vides prasību ietveršanu pakalpojumu izveidei	Pašvaldība	no 2017. gada III cet.
3.5.	Veikt Inženiertehnisko izpēti, būvprojektēšanu	Pašvaldība	no 2018. gada III cet.

⁷⁷ Piemēram, Kurzemes reģiona audžuģimeņu biedrība “Estere”

NR.P.K.	RĪCĪBAS VIRZIENI UN AKTIVITĀTES	ATBILDĪGAIS	TERMIŅŠ
3.6.	Veikt būvdarbus	Pašvaldība	no 2018. gada IV cet.
3.8.	Pieņemt ēku ekspluatācijā	Pašvaldība	no 2019. gada II cet.- 2022. gada IV cet.
4.	APRĪKOJUMS SBSP		
4.1.	Apzināt nepieciešamo aprīkojumu SBSP izveidei	Pašvaldība	no 2017. gada III cet.
4.2.	Pieņemt lēmumu par esošā aprīkojuma turpmāko izmantošanu	Pašvaldība	no 2017. gada III cet.
4.3.	Sagatavot sarakstu ar iegādājamo aprīkojumu	Pašvaldība	no 2018. gada III cet.
4.4.	Veikt iepirkumu aprīkojuma iegādei, slēgt līgumus	Pašvaldība	no 2018. gada III cet.
4.5.	Aprīkojuma piegāde	Pašvaldība	no 2017. gada III cet.
5.	SBSP IZVEIDE		
5.1.	Sagatavot projekta iesniegumu ERAF projekta līdzekļu piesaistei	Pašvaldība	no 2018. gada I cet.
5.2.	Slēgt ERAF līdzfinansējuma līgumu	Pašvaldība	atbilstoši situācijai no 2018. gada III cet.
5.3.	Īstenot ERAF projektu	Pašvaldība	atbilstoši situācijai no 2018. gada III cet.
5.4.	Izstrādāt un ieviest SBSP finansēšanas modeli	Pašvaldība	no 2017. gada III cet.
6.	BĒRNU SAGATAVOŠANA APRŪPES MODEĻA MAIŅAI UN BĒRNU PĀRVIETOŠANA		
5.1.	Izstrādāt plānu bērna sagatavošanai pārejai uz ģimenisku vidi vai ĢVPP, „Jauniešu māju”	BSAC	no 2017. gada III cet.
5.2.	Noskaidrot bērna intereses un vēlmes, veidojot grupas ĢVPP, „Jauniešu mājā” (noskaidrot, ar kuriem bērniem katrs bērns vēlas dzīvot kopā, kurš no aprūpē esošajiem darbiniekiem ir bērna piesaistes persona u.c.)	BSAC	atbilstoši situācijai no 2018. gada IV cet.
5.3.	Sagatavot bērnus pārmaiņām - aprūpes modeļa maiņai	BSAC	no 2017. gada III cet.
5.4.	Pārvietot uz jaunajām ĢVPP/”jauniešu mājas” telpām bērnus, kuriem nav iespēja augt ģimenes vidē	Pašvaldība/BSAC	atbilstoši situācijai no 2018. gada IV cet.

3.6. Reorganizācijas veikšanai nepieciešamais finansējums un tā avoti

Šajā nodaļā sniegta informācija par reorganizācijas ieceru īstenošanai nepieciešamo finansējumu un piesaistāmiem finansējuma avotiem, domājot par finansējuma piesaistes iespējām personāla kvalifikācijas paaugstināšanai, atbalsta programmas izveidei un sociālo pakalpojumu infrastruktūras attīstībai.

Saskaņā ar Rīcības plānu deinstitucionalizācijas īstenošanai 2015.-2020. gadam ĢVPP infrastruktūras izveidei no ERAF indikatīvi tiek plānoti 21 300 EUR uz 1 bērnu un “jauniešu mājas” izveidei – 10 000 EUR

uz 1 bērnu, kā arī no pašvaldības un ESF fondiem ir pieejams atbalsts aizbildņu, audžuģimeņu un adoptētāju skaita palielināšanai.

Reorganizācijas plāna izstrādātāji vērš uzmanību, ka no ekonomiskās lietderības viedokļa izdevumi aizbildņu, audžuģimeņu un adoptētāju piesaistīšanai ir mazāki un ieguvumi ir lielāki. Indikatīvo pakalpojumu infrastruktūras attīstīšanai nepieciešamā finansējuma apjomu un avotus skatīt 10. tabulā.

Tabula 10

Reorganizācijai nepieciešamais finansējums

Reorganizācijas risinājums	Nepieciešamais finansējums	Paskaidrojums	Atbalsta intensitāte	Finansējuma avoti
Pasākumu kopums potenciālo aizbildņu, audžuģimeņu, adoptētāju skaita palielināšanai	Atbilstoši veicamajiem pasākumiem/detalizētam pasākumu plānam	Līdz 2022. gadam nepieciešams organizēt motivējošus, konsultējošus un izglītojošus pasākumus, lai piesaistītu jaunas audžuģimenes, aizbildņus un adoptētājus.	--	Projekta līdzekļi Pašvaldības budžets
Sociālais darbs	Saskaņā ar darba plānu	Sociālo darbu nepieciešams veikt ar bērnu ģimenēm, lai veicinātu bērnu atgriešanos pie vecākiem.	--	Pašvaldības budžets ⁷⁸ Projekta līdzekļi ⁷⁹
Darbinieku prasmju pilnveide	120 EUR/darbiniekam	Pieņemot, ka apmācības SBSP sniegšanai ilgst vidēji 3 dienas un izmaksā 40 EUR dienā darbiniekam.	--	Projekta “Profesionāla sociālā darba attīstība pašvaldībā” līdzekļi, Privātie līdzekļi, Pašvaldības budžets
Darbinieku pārkvalificēšana	400 EUR/darbiniekam	Pieņemot, ka 2. profesionālās kvalifikācijas līmeņa apmācības “Sociālā aprūpe” izmaksā vidēji 400 EUR/480h.	--	Pašvaldības budžets Projekta līdzekļi
Atbalsts bērniem (aprūpe ģimenes vidē)	1200 EUR/gadā bērnam	Pieņemot, ka dažādi rehabilitācijas pakalpojumi (piemēram, attīstošā pedagoga un psihologa konsultācijas, psihoterapija, kanisterapija, reitterapija) izmaksā vidēji 25 EUR/nodarbība un bērnam ir nepieciešamas vismaz 4 nodarbības mēnesī.	--	Pašvaldības budžets

78 Bērnu izcelsmes pašvaldības sociālā dienesta līdzekļu ietvaros

79 Sociālā darba efektivitātes paaugstināšana Projekta ietvaros

Reorganizācijas risinājums	Nepieciešamais finansējums	Paskaidrojums	Atbalsta intensitāte	Finansējuma avoti
SBSP izveidei (Stiklos)	saskaņā ar detalizētu tāmi. Indikatīvi: 677 700 EUR	Skatīt 2.6. nodaļu.	<85% >15%	ERAF līdzekļi Pašvaldības budžets ETS LEADER

3.6.2. Reorganizācijas veikšanai nepieciešamā finansējuma avoti

Daļu reorganizācijas veikšanai nepieciešamo izdevumu, kas saistīti ar darbinieku kvalifikācijas celšanu, atbalsta programmas izveidošanu un finansēšanu aizbildņiem un audžuģimenēm, būtu iespējams segt no pašvaldības vai BSAC “Stikli” budžeta līdzekļiem. Savukārt, izdevumus, kas saistīti ar infrastruktūras atjaunošanu (SBSP izveidei) un izveidi, būtu iespējams daļēji segt no pašvaldības budžeta un daļēji no ERAF, ETS, LEADER. Atsevišķos gadījumos iespējams izmantot publisko vai privāto fondu, NVO un reliģisko organizāciju līdzekļus vai dažādus ziedojumus.

Uz **ERAF līdzekļiem** var pieteikties pašvaldības, vai to izveidotas iestādes, kas veic pašvaldības deleģēto pārvaldes uzdevumu izpildi. Būtiski, ka pašvaldības ir plānošanas reģionu sadarbības partneris SAM 9.2.2.1. pasākuma ietvaros, kā arī reorganizācijas risinājumi, kam plānots piesaistīt ERAF finansējumu, ir iekļauti KPR DI plānā. Kopējais projekta finansējums (visiem plānošanas reģioniem) plānots 41,5 milj. EUR apmērā, t.sk. ERAF līdzfinansējums 35,3 milj. EUR apmērā (t.i., līdz 85%). Līdz ar to vismaz 15% no kopējā projekta finansējuma pašvaldībai jāparedz no saviem budžeta līdzekļiem.

Projektu atlase tiks organizēta ierobežotas projektu iesniegumu atlases formā un noritēs no 2018.gada 1. janvāra līdz 31. decembrim. Ja plānošanas reģionu DI plānus LM izveidotā Sociālo pakalpojumu attīstības padome apstiprina pirms 2018.gada 1. janvāra, projektu iesniegumu atlasi plānots izsludināt uzreiz pēc plānošanas reģionu DI plānu apstiprināšanas. Plānotais projektu īstenošanas laiks ir līdz 2022.gada decembrim.⁸⁰

Eiropas teritoriālā sadarbība” 2014.-2020. gadam (turpmāk – ETS): Latvijas – Lietuvas pārrobežu sadarbības programma (LV-LT). Programmas sociālo pakalpojumu un infrastruktūras attīstībai atbilstošais tematiskais mērķis ir „Sociālās iekļaušanas veicināšana, cīņa pret nabadzību un jebkādu diskrimināciju”, kura ietvaros paredzēts uzlabot sociālo infrastruktūru un pakalpojumus sociālās integrācijas sekmēšanai, kā arī uzlabot dzīves apstākļus mazāk attīstītajās kopienās un teritorijās. Specifiskais mērķis ir uzlabot sociālo pakalpojumu pieejamību un efektivitāti.⁸¹ Maksimālais iespējamais

80 2016. gada 20. decembra Ministru kabineta noteikumi Nr. 871 “Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 9.3.1. specifiskā atbalsta mērķa “Attīstīt pakalpojumu infrastruktūru bērnu aprūpei ģimeniskā vidē un personu ar invaliditāti neatkarīgai dzīvei un integrācijai sabiedrībā” 9.3.1.1. pasākuma “Pakalpojumu infrastruktūras attīstība deinstitucionalizācijas plānu īstenošanai” pirmās un otrās projektu iesniegumu atlases kārtas īstenošanas noteikumi”. <http://likumi.lv/doc.php?id=287725>

81 European Regional Development Fund. Interreg Latvija-Lietuva.3.1. To improve accessibility and efficiency of social services <http://latlit.eu/3-1-to-improve-accessibility-and-efficiency-of-social-services/>

finansējums vienam projektam ir 700 tūkst. EUR. Atbalsta intensitāte ir līdz 85% apmērā no attiecināmajiem izdevumiem.⁸² Indikatīvajās atbalstāmajās aktivitātēs ir iekļaujama arī **infrastruktūras un aprikojuma attīstība, kas nepieciešama sociālo pakalpojumu kvalitātes un pieejamības uzlabošanai.**

Finansējuma saņēmēji var būt:

- nacionālā, reģionālā un vietējā līmeņa iestādes, to izveidotās institūcijas,
- plānošanas reģioni un to izveidotās iestādes,
- NVO,
- sabiedriskajām līdzvērtīgas organizācijas.⁸³

LEADER. LEADER programmas ietvaros plānošanas periodā 2014.-2020.gadam finansiālais atbalsts sociālo pakalpojumu infrastruktūras attīstībai tiek sniegts apakšprogrammā "Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju" (apakšpasākuma kods – 19.2.) aktivitātē "Vietas potenciāla attīstības iniciatīvas". Atbalsts tiek sniegts atbilstoši vietējās attīstības stratēģijai, un ietver vietējās teritorijas, tostarp dabas un kultūras objektu, sakārtošanu, lai uzlabotu pakalpojumu pieejamību, kvalitāti un sasniedzamību, sabiedrisko aktivitāšu (tostarp apmācību un interešu klubu, sociālās aprūpes vietu, kultūras, vides aizsardzības, sporta un citu brīvā laika pavadīšanas veidu) dažādošanu. Maksimālais finansējums vienam projektam ir 50 tūkst. EUR, atbalsta intensitāte ir 70% apmērā no kopējām attiecināmām izmaksām (sabiedriskā labuma projektam – līdz 90%⁸⁴; kopprojektam – līdz 80%).⁸⁵

Uz atbalstu var pieteikties juridiska (tostarp biedrība un vietējā pašvaldība) vai fiziska persona, kas īsteno sabiedriskā labuma projektu.

82 LV-LT programmas mājas lapa, Annoucementforthe 2nd callforproposals. <http://latlit.eu/calls-for-proposals/2nd/>

83 Detalizētāka informācija: Vides aizsardzības un reģionālās attīstības aģentūra (2016). Latvijas - Lietuvas pārrobežu sadarbības programma 2014.-2020.gadam. http://www.varam.gov.lv/lat/fondi/ets_1420/latvijas_lietuvas_parrobezu_sadarbibas_programma/?doc=18274 un Interreg V-A Latvia – LithuaniaProgramme 2014-2020. <http://latlit.eu/>

84 Sabiedriskā labuma projekts - projekts, kurā plānotajam mērķim nav komerciāla rakstura un tas nav kvalificējams kā valsts atbalsts. Par sabiedriskā labuma projekta rezultātu netiek prasīta samaksa.

85 Aktivitātes īstenošanas nosacījumi: 2015. gada 13. oktobra Ministru kabineta noteikumi Nr. 590. Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība lauku attīstībai apakšpasākumā "Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju" <http://likumi.lv/ta/id/277447-valsts-un-eiropas-savienibas-atbalsta-pieskirsanas-kartiba-lauku-attistibai-apakspasakuma-darbibu-istenosana-saskana>

Kopsavilkums un rekomendācijas

BSAC „Stikli” reorganizācijas mērķis ir rast risinājumus, lai uzlabotu situāciju bērniem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem, kuri šobrīd dzīvo un saņem pakalpojumus BSAC „Stikli”, pārveidojot ilgstošas sociālās aprūpes pakalpojumu par SBSP, atbilstoši starptautiskām vadlīnijām bērnu alternatīvai aprūpei. Reorganizācijas plānā ir aktualizēta nepieciešamība pēc tādas bērnu aprūpes, kas atbilst bērna labākajām interesēm un individuālajām vajadzībām.⁸⁶

Atbilstoši Pamatnostādnēs, Standartos, ANO konvencijā un BTAL noteiktajam, **primāri bērna aprūpe būtu nodrošināma bioloģiskajā ģimenē vai ģimenes vidē** (audžuģimenē vai pie aizbildņa). Bērnu izcelsmes pašvaldībās ir nepieciešams veikt darbu ar bioloģiskajām ģimenēm, lai veicinātu bērnu atgriešanos tajās, izstrādāt plānu darbam ar riska ģimenēm, lai veiktu preventīvu darbu un mazinātu iespēju, ka bērni nonāk ārpusģimenes aprūpē, kā arī izstrādāt plānu jaunu audžuģimeņu piesaistīšanai un aizbildņu skaita palielināšanai.

Tikai gadījumos, kad bērna aprūpe ģimenē, audžuģimenē vai pie aizbildņa nav iespējama, aprūpe ir nodrošināma ĢVPP/”jauniešu mājā”.

Kā alternatīvu reorganizācijas plāna izstrādātāji rekomendē noteikt BSAC “Stikli” “aizvērto durvju principu” (bērni institūcijā vairs netiek ievietoti) un esošajā ēkā attīstīt **sabiedrībā balstītus sociālos pakalpojumus**, kuros tiktu sniegta sociālā aprūpe un rehabilitācija grupu dzīvokļos, dienas aprūpes centrā un specializētā darbnīcā personām ar GRT. Plānojot finansiālo ieguldījumu esošās infrastruktūras uzlabošanai vai piemērošanai SBSP, jāņem vērā ekonomiskais izdevīgums un efektivitāte, kā arī attīstīto pakalpojumu ilgtspēja.

SECINĀJUMI UN REORGANIZĀCIJAS PLĀNU IZSTRĀDES EKSPERTU REKOMENDĀCIJAS

Sociālais darbs ar bioloģiskajām ģimenēm

Saskaņā ar BSAC “Stikli” sniegto informāciju, lielākā daļa institūcijā esošo bērnu ir ar GRT (t.sk. 11 bērniem ir invaliditāte). Lai pēc iespējas **novērstu bērna izņemšanu no ģimenes**, būtiski ir attīstīt *kopienas pakalpojumus*⁸⁷ ģimenēm ar vidējiem un augstiem riskiem⁸⁸. Specifiski atbalsta pakalpojumi jānodrošina tiklīdz izcelsmes pašvaldības sociālie darbinieki konstatējuši bērnu aprūpes problēmas: vecāku atkarība, psihiskās veselības traucējumi, vardarbība, ikdienas dzīves vai bērnu audzināšanas

86 ANO Ģenerālās asamblejas rezolūcija

87 Kopienas pakalpojumi riska ģimenēm ietver pašvaldības Sociālā dienesta sociālo darbu ar ģimenēm un bērniem, darbu ģimenes atbalsta un krīzes centros, tai skaitā ar iespējām specializēties (vecāku atkarības, vardarbība, garīgas attīstības traucējumi), vecāku atbalsta un izglītojošās programmas (vecāku spēju izvērtēšanai, atbalstam krīzes situācijās, jaunu prasmju apguvei bērna audzināšanā), sociālo darbu ar atkarīgajiem un specifiskas programmas vecākiem ar atkarībām, ģimenes asistentu, atbalsta ģimeņu pakalpojumus, kā arī agrīnās intervences.

88 Riska novērtēšanas kritērijus skatīt Ministru kabineta 2006.gada 19.decembra noteikumu Nr.10372.pielikumā.

prasmju trūkums. Papildus tam atbalsts vajadzīgs ģimenei un bērnam arī krīzes situācijās vai gadījumos, kad bērnam un/vai vecākiem ir smagi FT, GRT vai uzvedības traucējumi un konstatētas citas grūtības. Šajā periodā būtu jāsniedz nepieciešamais atbalsts vecākiem un bērnam/iem, kā arī visos iespējamajos veidos jāveicina bērna palikšana bioloģiskajā ģimenē. Attīstot un nodrošinot kopienas pakalpojumus riska ģimenēm, samazinās to bērnu skaits, kuri tiek izņemti no ģimenes.

Savukārt, gadījumos, **kad bērna bioloģiskajiem vecākiem ir atņemtas aizgādības tiesības, ir jāplāno bērna ievietošana ģimenes vidē - pie aizbildņa vai audžuģimenē, kā arī bērnu adopcijas veicināšana.** Ja tomēr bērniem pakalpojumu ģimenes vidē nav iespējams drīz nodrošināt, tad bērniem rekomendējams nodrošināt pakalpojumus ģimenes atbalsta centrā ar īslaicīgu izmitināšanu (līdz 6 mēn.), kamēr tiek veikts sociālais darbs ar bioloģisko ģimeni, lai bērni atgrieztos pie vecākiem vai tiek atrasta patstāvīga alternatīvā aprūpe ģimenes vidē. Tikai tad, ja bērna vajadzībām nav piemēroti iepriekš minētie pakalpojumi, rekomendējama aprūpe ĢVPP/ “jauniešu mājā”.

Rekomendācijas:

- Attīstīt un īstenot preventīvus pasākumus, lai novērstu bērnu izņemšanu no ģimenes;
- Nodrošināt multidisciplināru atbalstu riska ģimenēm un ģimenēm (tostarp bērnu ar GRT), kurām ir pārtrauktas aizgādības tiesības - ģimenes asistents, atbalsta vai mentoru ģimene, specializētas programmas atkarīgiem vecākiem, vecākiem ar sociālo prasmju trūkumu, vecākiem ar GRT un FT;
- Nodrošināt atbalstu ģimenēm krīzes situācijās, veidojot krīzes izbraukuma komandas;
- Papildus vecāku rehabilitācijas plānam, atsevišķi izstrādāt un īstenot rehabilitācijas plānu bērnam – ietvert multidisciplināru individuālo atbalstu (psihosociālais darbs, smilšu spēles terapija, bērnu psihoterapija, ārsta un psihologa konsultācijas) un grupu darbu (kompetenču, sociālo prasmju, emociju atpazīšanas grupas, atkarīgo vecāku bērnu grupas);
- Attīstīt bērna un vecāku kopīgu konsultēšanu (piemēram, Teraspēle, Marte Meo, Ģimenes sapulces) un kopīgas nodarbības grupās (sociālo prasmju, saskarsmes, kompetenču paaugstināšanas u.c.).

Aizbildnība

Bērniem, kuri pilnībā vai uz laiku ir zaudējuši vecāku aprūpi, primāri būtu jāpaliek savas paplašinātās ģimenes lokā, nezaudējot saikni ar radniekiem un ierasto ikdienas dzīvi - t.i. *aizbildnībā*. Šajā gadījumā pašvaldībai būtu jānodrošina atbalsta pakalpojumi aizbildņiem – atbalsta grupas, individuālais atbalsts, apmācības, sociālais darbs ar ģimeni un bērniem.

Rekomendācijas:

- Attīstīt paplašinātās aizbildnības institūtu (kaimiņi, skolotāji, draugu vecāki, u.c.);
- Atkārtoti izvērtējot bērna un ģimenes situāciju, apzināt un uzrunāt iespējamus aizbildņus;

- Nodrošināt apmācības un psihosociālu atbalstu aizbildņiem;
- Nodrošināt sociālās rehabilitācijas pakalpojumus aizbildnībā ievietotajiem bērniem.

Audzūgimenes

Audzūgimene ir starptautiski atzīta par visatbilstošāko ģimenes vides ekvivalentu bez vecāku gādības palikušam bērnam/iem. Jebkurš ieguldījums audzūgimeņu kustības attīstīšanā un atbalsta pakalpojumos būs ieguldījums bērna veiksmīgā rehabilitācijā un attīstībā, nodrošinot bērna iekļaušanos sabiedrībā.

Rekomendācijas:

- Izstrādāt stratēģiju audzūgimeņu (t.sk. specializēto audzūgimeņu), aizbildņu, adoptētāju un viesģimeņu skaita palielināšanai, kurā paredzēti atbalsta pasākumi audzūgimeņu aktivitātes veicināšanai un papildus finansiāls atbalsts bērna aprūpei;
- Īstenot informatīvus pasākumus (kampanjas, seminārus) ar bāriņtiesas, Sociālā dienesta un pašvaldības pārstāvju līdzdalību, lai uzrunātu iedzīvotājus un informētu par viņu iespējām kļūt par audzūgimeni, aizbildni, būt par bērna adoptētāju vai viesģimeni;
- Nodrošināt atbalstu (t.sk. finansiālu) bērniem, kuri saņem aprūpes pakalpojumu ģimenes vidē (aizbildnībā, audzūgimenē), lai nodrošinātu viņu vajadzībām atbilstošu sociālo rehabilitāciju (piemēram, psihoterapija, logopēds, smilšu spēļu terapija u.c.);
- Attīstīt un pilnveidot atbalsta programmu audzūgimenēm⁸⁹.

Adopcija

BTAL 31(1) pants nosaka, lai bērna attīstībai nodrošinātu ģimenisku vidi, tiek atbalstīta adopcija. Adopcija, līdzīgi kā audzūgimene, ir viens no efektīvākajiem veidiem, kā bērns var pilnībā iekļauties ģimenē. Pēdējos trīs gados Ventspils novadā neviens bērns nav ticis adoptēts, tomēr pašvaldībā ir ārpusģimenes aprūpē esoši bērni, kam adopcija būtu piemērots aprūpes risinājums.

Rekomendācijas:

89 Kopumā attīstīt atbalsta pasākumus aizbildņiem, audzūgimenēm, adoptētājiem un viesģimenēm, nodrošinot nepieciešamos pakalpojumus:

- ✓ atbalsta grupas pieaugušajiem un bērniem kopā ar pieaugušajiem;
- ✓ tikšanos organizēšana bērniem ar bioloģiskajiem vecākiem speciālistu klātbūtnē neitrālā vidē;
- ✓ konsultācija ar sociālo darbinieku, sociālo pedagogu, psihologu un psihoterapeitu (teraspēles, smilšu terapija, geštalterapija, u.c.);
- ✓ speciālistu komandas atbalsta sniegšana dzīvesvietā;
- ✓ regulāri apmācību semināri 2X gadā, kuru laikā tiek pieskatīti bērni;
- ✓ konsultēšana krīzes situācijās dzīvesvietā.

- Sniegt psihosociālu atbalstu potenciālajiem adoptētājiem pirmsadopcijas periodā;
- Pārskatīt un aktualizēt bērnu juridisko statusu, lai juridiski brīvie bērni tiktu iekļauti Labklājības ministrijas Adopcijas reģistrā.

ĢVPP/ “jauniešu māja”

Tikai gadījumos, kad bērna aprūpe ģimenē, audžuģimenē vai pie aizbildņa nav iespējama, aprūpe ir nodrošināma ĢVPP vai “jauniešu mājā” saskaņā ar bērna individuālajām vajadzībām

Ņemot vērā, ka puse jeb 9 BSAC “Stikli” ievietotie bērni ir jaunieši 16 un vairāk gadu vecumā, individuālajos izvērtējumos rekomendēta sociālā aprūpe un rehabilitācija grupu mājā bērniem ar FT⁹⁰. Grupu māja ir vieta, kur jaunieši ar GRT un FT dzīvo un apgūst patstāvīgai dzīvei nepieciešamās prasmes un iemaņas. Speciālisti palīdz saredzēt pilnvērtīgas brīvā laika pavadīšana iespējas un meklēt risinājumus nodarbinātības jautājumos, tādējādi veicinot grupu dzīvokļa jauniešu iekļaušanos sabiedrībā.

Rekomendācijas:

- Pirms ĢVPP/“jauniešu mājas” izveidošanas, palielināt aizbildņu, audžuģimeņu un adoptētāju skaitu pašvaldībās, lai nepieciešamības gadījumā sniegtu bērniem sociālās aprūpes pakalpojumu ģimenes vidē – aizbildnībā, audžuģimenē, adopcijā;
- Ņemot vērā demogrāfiskās tendences un pieprasījuma pēc bērnu ārpusģimenes aprūpes pakalpojuma negatīvo dinamiku, plānot, ka izveidoto/pielāgoto infrastruktūru pašvaldības nākotnē varēs izmantot, veidojot specializētas rehabilitācijas programmas jauniešiem ar uzvedības grūtībām un atkarībām, bērnu ar FT sociālai aprūpei un rehabilitācijai, arī audžuģimeņu atbalstam, piemēram, nodrošinot audžuģimeni ar dzīvesvietu, ja tiek konstatēta šāda nepieciešamība;
- Plānot bērnu līdzdalību telpu iekārtošanā un pakalpojuma organizācijas plānošanā;
- Plānot darbiniekus, kas attīstītu jauniešu sociālās un saimnieciskās prasmes, pildītu uzticības personas funkciju;
- Noskaidrot, ar kuriem bērniem katrs bērns vēlas dzīvot kopā, kurš no aprūpē esošajiem darbiniekiem ir bērna piesaistes persona u.c.;
- Atlasot personālu, veikt kandidātu psiholoģiskās piemērotības izvērtēšanu darbam ar bērniem ar FT un GRT un padziļinātu personības izpēti.

⁹⁰ sociālās rehabilitācijas pakalpojuma sniegšanas vieta, kas līdzīga “jauniešu mājai”.

SBSP esošajā BSAC “Stikli” ēkā

Uz esošās BSAC “Stikli” infrastruktūras bāzes ir iespējams veidot institūcijām alternatīvus sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus personām ar GRT un FT. Neatkarīgi no izvēlētās pakalpojumu attīstīšanas alternatīvas, svarīgi izvairīties no dažādu problemātisko grupu koncentrēšanas vienuviet, izolācijas. Attīstot SBSP, nepieciešams veicināt personas (pakalpojuma saņēmēja) līdzdalību sabiedrības procesos - socializēšanos. Domājot par SBSP izveidi, jādomā arī par sabiedriskā transporta pieejamības uzlabošanu.

Sabiedrības attieksmes maina

Diskusijās ar iesaistītajām pusēm izskanēja sabiedrībā valdošie stereotipi/aizspriedumi par BSAC “Stikli” un institūciju bērniem kopumā (“visi slimī”, “tādus neviens neņems”, “viņi neko paši nevar”, “viņi visi ir agresīvi” u.c.) un attieksme pret audžuģimenēm (“neviens neņem”, “paņem un atsakās”, “netiek galā un bērnus atgriež BSAC” u.c.), kas norāda uz vitālu nepieciešamību mainīt sabiedrības attieksmi.

Lai mazinātu stereotipus un neiecietību visiem, kuri tiešā vai netiešā veidā ir saistīti ar BSAC bērniem (t.sk. izglītības, veselības un sociālā jomā un dienestos strādājošie, pašvaldības un bāriņtiesas darbinieki, lēmumu pieņēmēji u.c.) nepieciešams izvēlēties citu pieeju un dažādus pasākumus sabiedrības uzrunāšanai: seminārus un apmācības; diskusijas par vērtībām; tikšanās, kurās tiek skaidrotas alternatīvās aprūpes formas un to atšķirības; pasākumus sabiedrības attieksmes maiņai un stereotipu mazināšanai; aktivitātes viesģimeņu kustības attīstībai u.c.

Pielikumi

1. pielikums

BSAC „Stikli” bērnu vajadzības saskaņā ar individuālo vajadzību izvērtējumu

Tabula 11

BSAC “Stikli” bērnu vajadzības

Nr.p.k.	Pakalpojuma veids	Pakalpojuma saņēmēju skaits
SBSP		
1.	Jauniešu mājas	1
2.	Jauniešu mājas bērniem ar funkcionāliem traucējumiem	4
3.	Ģimenes tipa ilgstoša sociālās aprūpes/sociālās rehabilitācijas institūcija (3grupasx8bērni)	1
4.	Grupu māja (dzīvoklis) bērniem ar funkcionāliem traucējumiem	10
5.	Dienas centrs bērniem ar intelektuālās attīstības traucējumiem	10
6.	Psihologa konsultācijas	14
7.	Terapeitiska audžuģimene	2
8.	Apmācības un iepazīšanās pasākumi potenciālajām audžuģimenēm	2
9.	Iepazīšanās un saliedēšanas pasākumi bērniem un audžuģimenēm (nometnes, pikniki)	2
10.	Atbalsta grupas audžuģimenēm	2
11.	Uzvedības korekcijas programma	1
12.	Izglītojošas jauniešu-konsultantu nodarbības par reprodutīvo veselību	11
13.	Izglītojošas sociālo darbinieku nodarbības vieglajā valodā par reprodutīvo veselību	11
14.	Sociālās rehabilitācijas nodarbības sadzīves un pašaprūpes prasmju uzlabošanā	15
15.	Nometnes sociālo un saskarsmes prasmju uzlabošanai	3
16.	Hidroterapija	6
17.	Reiterapijas nodarbības	11
18.	Deju un kustību terapija seansi	4
19.	Montesori nodarbības	2
20.	Mūzikas terapijas nodarbības	1
21.	Sensorā terapija	2
Vispārējie pakalpojumi		
22.	Pedagoģiski medicīniskā komisija	1
23.	Asistents izglītības iestādē	1
24.	Ģimenes ārsta konsultācijas	2
25.	Psihiatra konsultācijas	11
26.	Fizioterapeita nodarbības	11

Nr.p.k.	Pakalpojuma veids	Pakalpojuma saņēmēju skaits
27.	Fizioterapeita konsultācijas	2
28.	Traumataloga konsultācijas	1
29.	Ergoterapeita konsultācijas	8
30.	Logopēda konsultācijas	3
31.	Karjeras konsultācijas	1
32.	Skolēnu vasaras nodarbinātības pasākumi (NVA)	1
33.	Teātra pulciņa nodarbības	1
34.	Moderno deju nodarbības	4
35.	Sporta nodarbības	1
36.	Zīmēšanas nodarbības	2
37.	Koris	2
38.	Dziedāšanas nodarbības	1
39.	Futbola nodarbības	10
40.	Slidošanas nodarbības	1
41.	Bodibildinga nodarbības	3
42.	Ritmikas nodarbības	2
43.	Peldēšanas nodarbības	6
44.	Tautisko deju nodarbības	3
45.	Rokdarbu nodarbības	3
46.	Galdniecības nodarbības	6
47.	Mentora atbalsts - konsultācijas	1

2. pielikums

Darbiniekiem nepieciešamo apmācību tēmas

- Bērni ar garīgās veselības un garīgas attīstības traucējumiem. Darbs ar autismu slimiem bērniem – 2 darbiniekiem
- Jauniešu sagatavošana patstāvīgai dzīvei – 2 darbiniekiem
- Bērnu tiesību aizsardzības likums – 2 darbiniekiem
- Ģimenes un jaunieša budžeta plānošana – 1 darbiniekiem
- Konfliktsituāciju risināšana – 2 darbiniekiem
- Stresa vadība – 1 darbiniekam
- Bērnu un jauniešu disciplinēšana – 2 darbiniekiem
- Emocionāla vardarbība – 2 darbiniekiem
- Seksuāla vardarbība – 1 darbiniekam
- Bērnu ķermeņa valoda – 2 darbiniekiem
- Sociālā pedagoģija – 3 darbiniekiem
- Speciālā pedagoģija – 2 darbiniekiem
- Rīcība ekstrēmās situācijās (lēkmes - epilepsijas, astmas u.c.) – 2 darbiniekiem
- Brīvā laika pavadīšanas veidi – 4 darbiniekiem
- Montesori pedagoģija – 3 darbiniekiem
- Bērnu emocionālās audzināšanas grupas – 2 darbiniekiem

3. pielikums

BSAC “Stikli” darbinieku aptauja

SIA “AC Konsultācijas” Kurzemes plānošanas reģiona uzdevumā izstrādā Kurzemes plānošanas reģiona bērnu aprūpes iestāžu reorganizācijas plānus. Šī aptauja tiek veikta ar mērķi iegūt informāciju par darbinieku iespējām un vēlmēm iestādes reorganizācijas gadījumā. Mūsu mērķis ir uzzināt, vai izmaiņu gadījumā darbinieki vēlētos un būtu gatavi strādāt ar bērniem ģimeniskai videi pietuvinātā pakalpojumā.

Lūdzam Jūs piedalīties šajā aptaujā un veltīt aptuveni 15 minūtes laika anketas aizpildei.

1. Lūdzu, norādiet savu dzimumu!

- Sieviete
- Vīrietis

2. Lūdzu, norādiet savu vecumu (pilnos gados)!

3. Lūdzu, norādiet, kāda ir jūsu augstākā iegūtā izglītība!

- Pamatizglītība vai zemāka
- Arodizglītība bez vidējās izglītības
- Vispārējā vidējā izglītība
- Profesionālā vidējā izglītība
- Bakalaura grāds, 1. līmeņa augstākā izglītība
- Maģistra grāds
- Cits (ierakstīt)_____

4. Lūdzu, norādiet, kādu attālumu Jūs ikdienā mērojat no mājām līdz darba vietai (km):

5. Lūdzu, norādiet, cik ilgu laiku aizņem ceļš no mājām līdz darba vietai (minūtes):

6. Lūdzu, norādiet, kādu maksimālo attālumu Jūs ikdienā būtu gatavi mērot no mājām līdz darba vietai (km):

7. Lūdzu, norādiet, ilgāko laiku, cik Jūs ikdienā būtu gatavi patērēt ceļā no mājām līdz darba vietai (minūtes):

8. Vai iestādes reorganizācijas gadījumā Jūs vēlētos / būtu gatavs (-a) strādāt ar bez vecāku gādības palikušiem bērniem un jauniešiem?

Plānots, ka pēc reorganizācijas ģimeniskai videi pietuvināts pakalpojums ietvers ēdināšanu, veļas mazgāšanu, jo tas tiks veikts uz vietas katrā grupiņā, līdzīgi kā tas notiek mājās.

- Jā
- Nē
- Nezinu

9. Lūdzu, norādiet, ar kādu vecumu bērniem Jūs būtu gatavs strādāt ģimeniskai videi pietuvinātā pakalpojumā! (iespējami vairāki atbilžu varianti)

- 0-11 mēneši
- 1-3 gadi
- 4-6 gadi
- 7-11 gadi
- 12-17 gadi
- jaukta vecuma bērni

10. Lūdzu, norādiet, vai Jūs būtu gatavs strādāt ar bērniem ar invaliditāti ģimeniskai videi pietuvinātā pakalpojumā!

- Jā

Lūdzu, norādiet, ar kādu: _____

- Nē

11. Vai esat apsvēris kļūt par audžuģimeni?

- Jā
- Nē

12. Kādas zināšanas jums būtu nepieciešamas, lai strādātu ar izvēlēto vecuma grupu? (iespējami vairāki atbilžu varianti)

- Darbs ar mērķgrupu, mērķgrupas specifika
- Bērni ar garīgās veselības un garīgas attīstības traucējumiem. Darbs ar autismu slimiem bērniem
- Jauniešu sagatavošana patstāvīgai dzīvei
- Bērnu tiesību aizsardzības likums
- Ģimenes un jaunieša budžeta plānošana
- Konfliktsituāciju risināšana
- Stresa vadība
- Darbs ar bērniem ar destruktīvu uzvedību.
- Bērnu un jauniešu disciplinēšana
- Fiziska vardarbība
- Emocionāla vardarbība
- Seksuāla vardarbība
- Sekstings
- Bērnu ķermeņa valoda
- Sociālā pedagoģija
- Speciālā pedagoģija
- Rīcība ekstrēmās situācijās (lēkmes - epilepsijas, astmas u.c.);
- Brīvā laika pavadīšanas veidi

- Darbs ar grūti audzināmiem jauniešiem, sodītiem jauniešiem, atkarīgiem jauniešiem
- Individuālās supervīzijas
 - Montesori pedagoģija
 - Bērnu emocionālās audzināšanas grupas

Citas: _____

13. Lūdzu, norādiet, vai Jums ir citas pārdomas, ko vēlaties darīt zināmu reorganizācijas plāna izstrādātājiem!

4. pielikums

Attēls 11

Ugunsdrošības pārbaudes akts

Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests

KURZEMES REĢIONA BRIGĀDES VENTSPILS DAĻA

Inženieru iela 1, Ventspils, LV-3601; tālrunis 63607193, fakss 63622026; e-pasts ventspils@vugd.gov.lv; www.vugd.gov.lv

Ventspils <small>(izdošanas vieta)</small>	Stiklu bērnu nams <small>(juridiskās personas nosaukums vai fiziskās personas vārds, uzvārds)</small>
20 16.gada 25. oktobrī <small>(datums)</small>	Reg. Nr. 90009252742 <small>(juridiskās personas reģistrācijas numurs vai fiziskās personas kods)</small>
	“Stikli”, Puzes pagasts, Ventspils novads <small>(juridiskās vai fiziskās personas adrese)</small>

PĀRBAUDES AKTS Nr.22/12.5-3.13/139

2016.gada 25. oktobrī Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta Kurzemes
(pārbaudes datums(-i)) reģiona brigādes (turpmāk - VUGD KRB) Ventspils daļas inspektore InnaKunna

piedaloties (amatpersonas (-u) amats, speciālā dienesta pakāpe, vārds, uzvārds) Stiklu bērnu nama direktoram Guntim Lučinam
(objektu atbildīgās personas amats, vārds, uzvārds)

veica Stiklu bērnu nama ēkas un katlu mājas ēkas, Stiklos, Puzes pagastā, ventspils novadā
(objekta nosaukums, adrese)

plānoto ugunsdrošības pārbaudi un civilās aizsardzības prasību ievērošanas kontroli.
(ugunsdrošības pārbaudes veids: plānotā, neplānotā)

Pārbaudes gaitā:

1. Pārbaudīta šādu iepriekšējo pārbažu gaitā izdoto administratīvo aktu izpilde:

Nr. p.k.	Administratīvā akta nosaukums, datums un numurs	Novērstie pārkāpumi <small>(norādīt administratīvā akta konstatēto pārkāpumu punktus)</small>	Nenovērstie pārkāpumi <small>(norādīt administratīvā akta konstatēto pārkāpumu punktus)</small>
1	2	3	4
1.	VUGD KRB Ventspils daļas 18. februāra 2015. gada pārbaudes akts Nr. 22/12.5-3.13/201	1.	Nav

2. Konstatēti šādi ugunsdrošības un civilās aizsardzības prasību pārkāpumi:

Nr. p.k.	Konstatētie pārkāpumi	Pamatojums <small>(normatīvā akta nosaukums un punkts)</small>	Pārkāpuma novēršanas termiņš
1	2	3	4
1.	Uz objektā lietojamiem ugunsdzēsības aparātu korpusiem nav iestrādāta (iespiesta) CE atbilstības marķējuma, pilnā apjomā.	Latvijas Republikas Ministru kabineta 2016. gada 19. aprīļa noteikumi Nr. 238 „Ugunsdrošības noteikumi” (turpmāk tekstā - Ugunsdrošības noteikumi) 282. punkts	30.12.2016

1	2	3	4
2.	Objektā ugunsdrošības instrukcija nav papildināta atbilstoši spēkā esošiem ugunsdrošības noteikumiem.	Ugunsdrošības noteikumi 180. punkts.	01.09.2017
3.	Nav veikta ugunsdrošības instruktāža ne retāk kā četras reizes gadā.	Ugunsdrošības noteikumi 190.2. punkts	02.01.2017

3. Objekta atbildīgās personas viedoklis un argumenti:

Saskaņā ar Ugunsdrošības un ugunsdzēsības likuma 13.panta ceturrtās daļas 5.punktu un Civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas likuma 10.panta otrās daļas 2.punktu, kā arī uz klausot objekta atbildīgās personas viedokli un argumentus, uzdots konstatētos pārkāpumus novērst norādītajā termiņā.

Ja pārbaudes aktā konstatētie pārkāpumi netiks novērsti norādītajā termiņā, adresātam saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 370.pantu, var tikt piemērota piespiedu nauda.

Ja nepiekrītat konstatētajiem pārkāpumiem, Jums ir tiesības šo pārbaudes aktu apstrīdēt viena mēneša laikā no tā spēkā stāšanās dienas augstākstāvošai amatpersonai:

VUGD Kurzemes reģiona brigādes komandierim, Ganību iela 63/67, Liepājā

(amatpersonas amats un adrese)

Pārbaudi veica:

*VUGD Kurzemes reģiona
brigādes vienotības daļas
inspektore I. Ruziņa*

(amatpersonas vārds, uzvārds)

(paraksts)

Ar pārbaudes akta saturu iepazīšos un vienu eksemplāru saņēmu:

Guntis Lucins
(objekta atbildīgās personas, amats, vārds, uzvārds, paraksts, vai fiziskās personas vārds, uzvārds, vai atzīme par nosūtīšanu pa pastu)

2016.gada 15. oktobrī

Risku analīze

Šajā pielikumā apkopoti BSAC, pašvaldības un reorganizācijas plāna izstrādātāju identificētie ar bērnu aprūpes reorganizāciju saistītie riski, t.sk. sniedzot to izvērtējumu un pasākumu plānu risku mazināšanai.

Tabula 12

Ar bērnu aprūpes reorganizāciju saistīto risku analīze

Identificētais risks	Riska iestāšanās varbūtība	Riska ietekme uz aprūpes reorganizāciju	Riska apraksts	Riska novēršanas pasākumi	Atbildīgais par riska mazināšanu
1. Politiskie riski					
1.1 Nav plānošanas dokumentu, kas regulē aizbildņu, audžuģimeņu un adoptētāju kustības attīstību Latvijā un Ventspils novadā.	augsta	augsta	<p>Lai arī Latvijā 2016. gadā ir veikts pētījums “Specializētās audžuģimenes - ārpusģimenes aprūpes modeļa attīstība Latvijā”, līdz šim nav izstrādāti konkrēti normatīvie akti vai dokumenti (vadlīnijas, plāni, programmas), kas regulē aizbildņu, audžuģimeņu un adoptētāju kustības attīstību tuvākajā laikā. ES vadlīnijās norādīts, ka nepieciešams liels atbalsts audžuģimeņu institūta stiprināšanai, attīstībai un “profesionalizēšanai”. Atbildība par finanšu un psihosociālo atbalstu dalās starp pašvaldību un valsti.</p> <p>Finansiālā un psihosociālā atbalsta apjoms bieži nav pietiekams/pastāvīgs un īstenotās pieejas ne vienmēr dod optimālāko</p>	<p>Izstrādāt normatīvos aktus (plānošanas dokumentus, vadlīnijas, plānus), kas nosaka aizbildņu, audžuģimeņu un adoptētāju kustības attīstību.</p> <p>Uzraudzīt un organizēt metodisko vadību bāriņtiesā un sociālajā dienestā par attiecīgo programmu īstenošanu.</p> <p>Pieņemt lēmumu par ilgtspējīgu un vispusīgu atbalstu aizbildņiem, audžuģimenēm un adoptētājiem.</p> <p>Pilnveidot un/vai izstrādāt stratēģiju aizbildņu, audžuģimeņu un adoptētāju skaita palielināšanai.</p>	<p>LM</p> <p>VBTAI</p> <p>Pašvaldība</p>

Identificētais risks	Riska iestāšanās varbūtība	Riska ietekme uz aprūpes reorganizāciju	Riska apraksts	Riska novēršanas pasākumi	Atbildīgais par riska mazināšanu
			risinājumu.		
2. Sociālie riski					
2.1 Diskriminējoša sabiedrības attieksme	augsta	vidēja/augsta	Izpratnes un zināšanu trūkums par sabiedrībā balstītiem sociālajiem pakalpojumiem un labo praksi (t.sk. ārpus Latvijas) ietekmē lēmumu pieņemšanas procesu virzību (gan rezultātus, gan izpildes termiņu). Sabiedrībā ir daudz stereotipu par BSAC bērnu uzvedību, problēmām un nepieciešamo atbalstu, kas ietekmē darba metožu izvēli un pieeju, kā arī apgrūtina BSAC bērnu veiksmīgu iekļaušanos sabiedrībā.	Plānot un organizēt informatīvās kampaņas, izglītojošus pasākumus, izmantot sabiedrisko mediju iespējas informācijas popularizēšanai (piemēram, par DI procesu, sabiedrībā balstītu aprūpes sistēmu).	LM Pašvaldība KPR (projekta “Kurzeme visiem” ietvaros)
2.2. Bērnu nevēlēšanās saņemt aprūpi pie aizbildņa vai audžuģimenē	vidēja	vidēja	Pusaudži, kuri vairākkārt tikuši izņemti un atgriezti bioloģiskajā ģimenē, aizbildnībā, audžuģimenē, pirms adopcijas aprūpē vai adopcijā, kā arī pārvietoti no vienas institūcijas uz otru, bieži ir zaudējuši vēlmi nokļūt aizbildnībā vai audžuģimenē, jo emocionālo traumu dēļ vairs nespēj veidot ģimeniskas attiecības un izvēlas dzīvot institūcijā līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai. Biežāk šo attieksmi var novērot pusaudžiem.	Primāri ir jāiegūst informācija un jāanalizē iemesli, kāpēc bērns nevēlas saņemt aprūpi pie aizbildņa vai audžuģimenē. Respektēt pusaudžu vēlmes un nodrošināt aprūpi “jauniešu mājā” vai ĢVPP. Sagatavot psiholoģiski bērnus, kas regulāri tiek ar bioloģiskajiem vecākiem, aprūpei aizbildnībā vai audžuģimenē.	BT, SD, BSAC BT, SD, BSAC BSAC

Identificētais risks	Riska iestāšanās varbūtība	Riska ietekme uz aprūpes reorganizāciju	Riska apraksts	Riska novēršanas pasākumi	Atbildīgais par riska mazināšanu
			Bērni, kuriem ir regulāras tikšanās ar bioloģiskajiem vecākiem, cer atgriezties pie viņiem, un tas ietekmē viņu vēlmi saņemt aprūpi aizbildnībā vai audžuģimenē.	Nodrošināt regulāras tikšanās ar bioloģiskajiem vecākiem arī aprūpes formas maiņas.	BT, SD, BSAC
2.3. Vienas ģimenes bērnu šķiršana	vidēja	vidēja	Vairāku māsu un brāļu ievietošana audžuģimenēs vai nodošana aizbildnībā mēdz būt problemātiska, jo ir salīdzinoši grūti atrast aizbildni vai audžuģimeni, kas vienlaicīgi varētu aprūpēt vairākus dažāda vecuma bērnus. Daži no iemesliem ir ierobežota dzīvesvietas platība, nepietiekams psihosociālais atbalsts un zināšanu trūkums par audzināšanas specifiku bez vecāku gādības palikušiem bērniem.	Izvērtēt konkrētā bērna vajadzības pirms tiek pieņemts lēmums par bērnu šķiršanu. Ievietot bērnus vairākās audžuģimenēs (ja ir nepieciešama bērnu šķiršana), ņemot vērā to atrašanās attālumu un bērnu iespējas komunicēt, apmeklēt vienu izglītības iestādi, kopā pavadīt brīvo laiku, regulāri satikties.	BT, BSAC, SD BT

Identificētais risks	Riska iestāšanās varbūtība	Riska ietekme uz aprūpes reorganizāciju	Riska apraksts	Riska novēršanas pasākumi	Atbildīgais par riska mazināšanu
2.4. Potenciālo aizbildņu, audžuģimeņu, adoptētāju atzīšana par nepiemērotiem	vidēja	vidēja	<p>Bāriņtiesa atbilstoši savai kompetencei var atzīt aizbildņus, audžuģimenes, adoptētājus par nepiemērotiem dažādu apstākļu dēļ (piemēram, nepietiekama dzīvojamā platība un ienākumi).</p> <p>Esošās izglītības prasības BT vadītājiem un BT locekļiem aptver plašu kvalifikācijas loku⁹¹, ar atšķirīgu skatījumu un zināšanām par bērna attīstību un vajadzībām, kā arī ģimenes piemērotību aizbildņa, audžuģimenes un adoptētāja statusam.</p> <p>Tas ir nozīmīgs aspekts, jo BT speciālists ar bāzes izglītību pedagoģijā ģimenes izvērtēšanu veiks no vienas disciplīnas skatupunkta, bet, piemēram, jurists vairāk aktualizēs juridisko aspektus un sociālais darbinieks ģimenes situācijas vērtēs no sociālo problēmu skatu punkta.</p>	<p>Uzlabot bāriņtiesu speciālistu zināšanas par aizbildņu, audžuģimeņu, adoptētāju piemērotības noteikšanu.</p> <p>Sadarboties ar sociālo dienestu, lai risinātu potenciālo aizbildņu, audžuģimeņu, adoptētāju sociālās problēmas.</p>	<p>VBTAI, LM</p> <p>SD, BT</p>
3. Saimnieciskie riski					
Aprūpējamo skaits	vidēja	augsta	Būtiskas izmaiņas (samazinājums vai	Plānot pakalpojumu apjomu, ņemot vērā	SD

91 Bāriņtiesu likuma 10.pants nosaka, ka par bāriņtiesas priekšsēdētāju un bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieku var ievēlēt personu ar otrā līmeņa augstāko akadēmisko izglītību pedagoģijas, psiholoģijas, medicīnas vai tiesību zinātnē vai zinātnes nozarei atbilstošu profesionālo (pedagoga, psihologa, jurista, sociālā darbinieka, ārsta) izglītību. Savukārt par bāriņtiesas locekli var ievēlēt speciālistu ar pirmā līmeņa (koledžas) vai otrā līmeņa augstākās akadēmisko izglītību pedagoģijā, psiholoģijā, medicīnā vai tiesību zinātnes nozarei atbilstoša otrā līmeņa profesionālo augstāko (pedagoga, psihologa, jurista, sociālā darbinieka, ārsta) izglītību.

Identificētais risks	Riska iestāšanās varbūtība	Riska ietekme uz aprūpes reorganizāciju	Riska apraksts	Riska novēršanas pasākumi	Atbildīgais par riska mazināšanu
būtiskas izmaiņas ĢVPP un “jauniešu mājā”			pieaugums) pieprasījumā var rasties dažādu apstākļu dēļ (sabiedrības attieksmes maiņa, preventīvais sociālais darbs, SBSP, atbalsts aizbildņiem un audžuģimenēm). Pieprasījuma samazinājuma dēļ telpas netiek izmantotas pilnībā, savukārt pieprasījuma pieauguma dēļ rodas pakalpojumam telpu platības un speciālistu iesaistes trūkums. Uzturēšanas izmaksu pieauguma dēļ sadārdzinās kopējās pakalpojuma izmaksas.	demogrāfiskās tendences, SBSP attīstības prognozi, bērnu un ģimeņu vajadzību pēc pakalpojumiem. Pieprasījuma samazinājuma gadījumā pārplānot telpu izmantošanu (piemēram, citiem pakalpojumiem, iznomāt). Pieprasījuma pieauguma gadījumā risināt jautājumu par citu piemērotu telpu nodrošināšanu, īslaicīgi iepirkt pakalpojumu no citām pašvaldībām vai risināt jautājumu par citu pašvaldību audžuģimeņu iesaisti.	SD, Pašvaldība SD, Pašvaldība un BT
4. Tehniskie riski					
4.1. Nepilnīgi vai nepietiekami plānota jaunā bērnu aprūpes sistēma	vidēja	augsta	Pietiekama laika un izpratnes trūkums ietekmē izvēlēto aprūpes sistēmu un tās organizēšanas principus, piemēram, speciālistu skaits, ikdienas darba organizācija, pietiekami finanšu resursi.	Izstrādāt metodisko materiālu pakalpojumu nodrošināšanai ĢVPP un “jauniešu mājā”. Izstrādāt vadlīnijas atbalsta nodrošināšanai esošiem un potenciāliem aizbildņiem, audžuģimenēm, adoptētājiem.	LM, VBTAI LM, VBTAI

Ventspils novada bērnu nama „Stikli” reorganizācijas plāns

Identificētais risks	Riska iestāšanās varbūtība	Riska ietekme uz aprūpes reorganizāciju	Riska apraksts	Riska novēršanas pasākumi	Atbildīgais par riska mazināšanu
				<p>Izstrādāt vairākus risinājumus bērnu aprūpes organizēšanai, atbilstoši bērna vajadzībām.⁹²</p> <p>Izstrādāt un ieviest detalizētu rīcības plānu bērnu aprūpes nodrošināšanai dažādās aprūpes formās (ĢVPP, “jauniešu māja”, ģimenes atbalsta centrs).</p> <p>Organizēt pakalpojumu nodrošināšanu atbilstoši izstrādātajam plānam.</p>	<p>BSAC, SD, BT</p> <p>BSAC, SD, BT</p> <p>SD</p>
4.2. Būvdarbu iepirkuma rezultātu pārsūdzēšana	vidēja/ augsta	vidēja	Būvdarbu uzsākšana var aizkavēties iepirkuma rezultātu pārsūdzēšanas dēļ.	<p>Pārliecināties par tehniskās dokumentācijas atbilstību reālajai situācijai.</p> <p>Izstrādāt iepirkuma dokumentāciju, īpašu uzmanību pievēršot nepārprotamu vērtēšanas kritēriju definēšanai.</p> <p>Īstenot procedūru saskaņā ar spēkā esošo normatīvu regulējumu.</p>	Pašvaldība (iepirkumu komisija)

92 Bērna alternatīvai aprūpei ir jābūt veidotai saskaņā ar visām citām bērna tiesībām uz izglītību, veselību, ģimenisku vidi un nediskrimināciju. Svarīgi ir nodrošināt bērniem, kuri palikuši bez vecāku gādības stabilas mājas un apmierināt viņu pamatvajadzības pēc drošas, pastāvīgas piesaistes aprūpētājiem, turklāt pastāvīga risinājuma rašana jāuzskata par galveno mērķi. Bērna individuālās vajadzības ir pamats rīcībai bērna interesēs.

Identificētais risks	Riska iestāšanās varbūtība	Riska ietekme uz aprūpes reorganizāciju	Riska apraksts	Riska novēršanas pasākumi	Atbildīgais par riska mazināšanu
				Īstenot iepirkuma procedūru savlaicīgi.	
4.3. Būvdarbu termiņa pagarinājuma nepieciešamība	augsta	vidēja	Nepietiekama būvdarbu kvalitāte, neparedzēti darbi, kļūdas plānošanā, aprīkojuma piegādes aizkavēšanās vai citas situācijas var radīt nepieciešamību pagarināt būvdarbu termiņu.	Nemt vērā sezonalitāti un būvdarbu veikšanas iespēju, plānojot būvdarbu izpildi. Paredzēt līgumā rīcības neparedzētu darbu gadījumam. Iepilnnot laika rezervi būvdarbu veikšanai. Lūgt savlaicīgi iesniegt detalizētu darbu izpildes plānu. Iepirkt būvuzrauga pakalpojumus.	Pašvaldība kopā ar iepirkuma komisiju
4.4. Radīto vērtību zaudēšana	zema	augsta	Force Majeur rezultātā ēkas, telpas, aprīkojums var zaudēt funkcionalitāti.	Apdrošināt ēkas, telpas, aprīkojumu pret negadījumiem.	Pašvaldība
5. Finanšu riski					
5.1. Izmaksu, t.sk. būvizmaksu, sadārdzinājums	augsta	augsta	Izmaksu sadārdzinājums iespējams būvdarbu pieprasījuma pieauguma dēļ.	Plānot iespējamās izmaksas, ņemot vērā šā brīža tirgus cenas un iespējamo izmaksu pieaugumu. Izstrādāt detalizētu tehnisko projektu.	Pašvaldība (iepirkumu komisija)
5.2. Eiropas fondu līdzekļu izmantošanas gadījumā izmaksu neattiecināmība	vidēja	augsta	Izmaksu neattiecināmība iespējama, ja finansējums netiek izmantots atbilstoši finansējuma devēja izvirzītajām prasībām un nosacījumiem.	Izpētīt un izprast finansējuma devēja prasības un nosacījumus. Ievērot finansējuma devēja prasības finanšu izmantošanas procesā.	Pašvaldība (projektu vadītāji, īstenotāji)

Identificētais risks	Riska iestāšanās varbūtība	Riska ietekme uz aprūpes reorganizāciju	Riska apraksts	Riska novēršanas pasākumi	Atbildīgais par riska mazināšanu
5.3. Finansēšanas modeļa nepilnības	augsta	augsta	Finansēšanas modeļa nepilnības var rasties, ja netiek ievēroti visi normatīvie akti, iespējams izmaksu pieaugums, kā arī nepietiekami tiek domāts par atbilstošu atlīdzības sistēmu darbiniekiem.	Plānojot budžetu, ņemt vērā spēkā esošos normatīvos aktus, izstrādātās metodikas, vadlīnijas, prasības pakalpojumu nodrošināšanai un iespējamo izmaksu pieaugumu. Reaģēt uz iespējamām izmaiņām.	Pašvaldība, BSAC, SD
6. Personāla resursu riski					
6.1 Personāla nevēlēšanās strādāt jaunos pakalpojumos	vidēja	augsta	Nevēlēšanās strādāt jaunos pakalpojumos var rasties dažādu iemeslu dēļ (piemēram, darbinieku vecums, izglītības līmenis, pieredzes trūkums, izdegšana līdzšinējā darbā, darbinieku savstarpējās saskarsmes problēmu dēļ, speciālistu un sabiedrības attieksmes stereotipu dēļ).	Noskaidrot un analizēt darbinieku vēlmes strādāt attiecīgajā pakalpojumā un tam nepieciešamo apmācību vajadzības. Nodrošināt darbinieku apmācības un atbalstu (piemēram, supervīzijas). Plānot atbilstošu finansējumu apmācību nodrošināšanai. Skaidrot darbiniekiem jauno bērnu aprūpes sistēmu. Veicināt darbinieku regulāru iesaisti kvalifikācijas celšanā. Rosināt darbiniekiem izmantot pārkvalifikācijas iespējas. Organizēt diskusijas ar darbiniekiem par	BSAC un pašvaldība BSAC un pašvaldība Pašvaldība BSAC un SD BSAC un pašvaldība BSAC un SD

Identificētais risks	Riska iestāšanās varbūtība	Riska ietekme uz aprūpes reorganizāciju	Riska apraksts	Riska novēršanas pasākumi	Atbildīgais par riska mazināšanu
				vērtībām un stereotipiem, strādājot jaunajos aprūpes pakalpojumos.	BSAC un SD
6.2. Personāla resursu trūkums un mainība	vidēja	augsta	Personāla resursu trūkumu un mainību ietekmē darbinieku izpratnes un informācijas trūkums par jauno aprūpes sistēmu, personīgo un darbam nepieciešamo vērtību saskaņas trūkums, kultūras atšķirības, nedrošība par darba organizācijas izmaiņām, atbalsta un zināšanu trūkums, darba metožu izmaiņas, aprūpes intensitāte.	<p>Sniegt informāciju un uzlabot izpratni par jauno aprūpes sistēmu.</p> <p>Organizēt pasākumus, lai mazinātu vērtību atšķirības un stereotipus.</p> <p>Organizēt pasākumus, lai veicinātu dažādu kultūru savstarpējo pieņemšanu.</p> <p>Skaidrot darba organizācijas iespējamās izmaiņas.</p> <p>Sniegt atbalstu un organizēt zināšanu apguvi darbiniekiem (piemēram, supervīziju formā).</p> <p>Veicināt jaunu darba metožu apgūšanu.</p> <p>Analizēt darbinieku noslodzi un veikt nepieciešamās izmaiņas darba organizācijā.</p> <p>Nodrošināt konkurētspējīgu atalgojumu, lai piesaistītu labāko/profesionālāko personālu un celtu darba sociālajā jomā prestižu.</p>	Darba devējs (BSAC, pašvaldība, SD)